

Το κλειδί της επιτυχίας
είναι το ΟΡΟΣΗΜΟ

Γιώργος

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΚΘΕΣΗ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

5^η ΕΚΔΟΣΗ

Βαδίζω
β' ένα
δρόμο
μακρι... και
είναι το
μέλλον μου!
Επιπλέον να επιβιώσω
χώρα των βαδίζω
ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ...
Αλεξάνδρα

Θέλω να ξεφύγω από το σύστημα
που περιορίζει τη δημιουργικότητά μου

Η ζωή σου είναι ένας
συναρμολογημένος μηχανισμός

Σε έχει notes θα φτιάξει
notes ανά notes θα
φτιάξει με αλγορίθμο

Ζωός της ζωής μας;
Οι εαυτός με τους
ανθρώπους που μας
Μεσονόρα

Η ζωή είναι απλά αλλά
τα έχει με άδου! Για τους

Η ευτυχία γράφεται με "Ε"
ΟΧΙ ΜΕ "Ε"

Το σχολείο θέλει διάβασμα
το διάβασμα, θέλει χρόνο
ο χρόνος είναι κρίσιμο
και εμείς δεν εμιαστέ για ΕΞΟΔΑ...
Εθν

ΠΑΡΕ ΜΙΑ ΒΑΣΙΛΙΑ ΑΝΑΣΑ
ΚΑΙ ΧΑΜΟΓΕΝΑ ΣΤΟ ΑΠΕΡΟ...
bik

Ο διάσπαρτος είναι διαφορετικός
το σχολείο είναι ζωή
και το πανεπιστήμιο το μάλλον
Η ζωή είναι ένας απελευθερωτικός δρόμος
με εμπόδια που δεν μπορείς να τους περάσεις
πρέπει να υπερβείσαι και να εστιάζεις
για να πάς καλύτερα.
Δημιγένηρα

Η ζωή είναι ομορφιά... αριστοτέλης... ελευθερία
Όπως μια μεταμόρφωση!

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕΜΠΡΗ ΒΑΣΩ

Η ζωή είναι μικρή... Ανάλαβε κάθε στιγμή της ζωής σου.

ΛΑΚΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

Περιεχόμενο όρου

Λακωνισμός : σύντομη και περιεκτική έκφραση

Λακωνικότητα : η ιδιότητα του λακωνικού να διατυπώνει τις απόψεις του σύντομα κι εύστοχα. Η βραχυλογία , η σύνοψη του λόγου χωρίς όμως να βλάπτεται η ουσία.

Λακωνικότητα δεν είναι να λες λίγα ,αλλά να λες τα λιγότερα δυνατά

Θετικά :

γιατί η λακωνικότητα είναι αρετή

- οικονομία χρόνου , αποφυγή πλατειασμού
- δίνει περιθώρια συμμετοχής και διευκολύνει το διάλογο.
- δεν κουράζει, αποτρέπει την τάση για επιτήδευση και ωραιολογία.
- δεν επιτρέπει εκτροπές «εκτός θέματος », χάσματα κ' παρεμβάσεις.
- συντελεί στη διατύπωση ξεκάθαρων κ' κατανοητών απόψεων.

Πότε απαιτείται η λακωνικότητα :

- κυβερνητικά ανακοινωθέντα
- ιατρικές και γενικά επιστημονικές ή εξειδικευμένες γνωματεύσεις, μικρές αγγελίες
- όταν δίνουμε οδηγίες σε παιδιά, αγράμματους κ.τ.λ.
- σε τηλεοπτικά προγράμματα κ' συζητήσεις

Πότε όχι:

- στη σχολική διδασκαλία
- στην περιγραφή (π.χ. ως μάρτυρες) στα δικαστήρια
- στην αποσαφήνιση επιστημονικών κειμένων
- στη σύναψη συμβολαίων, κανονισμών, καταστατικών

Λακωνικότητα κι εσωστρέφεια

Η λακωνικότητα δεν είναι συνάρτηση της εσωστρέφειας. Ίσα - ίσα διευκολύνει την επικοινωνία με το συνάνθρωπο. Γιατί:

- κάνει ξεκάθαρες κ' κατανοητές τις απόψεις μας
- δε σπαταλά χρόνο, ούτε κουράζει το συνομιλητή
- αφήνει να φανεί η ικανότητα μας στον περιεκτικό λόγο

ΓΛΩΣΣΑ

Θέμα: Με δεδομένο το γεγονός ότι η Νέα Ελληνική υφίσταται αθρόα εισβολή ξένων όρων κ' εκφράσεων που απειλούν να αλλοιώσουν τη φυσιολογία της, πώς κατά τη γνώμη σας θα μπορούσε να διαφυλαχτεί η γλωσσική μας ταυτότητα;

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Κ. Ι. => νέα ελληνική γλώσσα

Δεδομένα α.)κίνδυνος για τη γλώσσα =>εισβολή ξένων όρων κ' εκφράσεων

β.)συνέπεια =>αλλοίωση φυσιολογίας της γλώσσας

Ζητούμενο: γ.)τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ :α.)συγκριτική μέθοδος :ιστορική εξέλιξη της γλώσσας

β.)ορισμός - αξία της γλώσσας(γενικά)

2. ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ: α.)κίνδυνος για τη γλώσσα =>αναφορά σε

παραδείγματα που αποδεικνύουν την εισβολή ξένων λέξεων στη γλώσσα

μας, π.χ. τεχνικοί όροι, γλωσσικό ιδίωμα νέων κ. α.

β.)αίτια =>ξενομανία ξένα πρότυπα (μόδα, γλώσσα, ψυχαγωγία),

παραδοχή ανωτερότητας των ξένων

- γλωσσομάθεια =>μίμηση ξένων λέξεων
- τεχνολογία =>ανάγκη χρησιμοποίησης ξένων όρων
- επηρεασμός από τουρισμό - εμπόριο
- ΜΜΕ, διαφημίσεις =>προβολή ξένων προϊόντων

- έλλειψη συνειδητοποίησης της αξίας της γλώσσας

γ.) συνέπειες =>αλλοίωση φυσιολογίας

- συρρίκνωση ελληνικού λεξιλογίου
  - απώλεια εθνικής κ' πολιτιστικής ταυτότητας
- δ.)τρόποι αντιμετώπισης

πχ. -σχολείο

- περισσότερη διδασκαλία γλώσσας
- επαφή με αρχαία, βαθύτερη
- επαφή με εξωσχολικό βιβλίο -πολιτεία
- επιτροπή μεταγλώττισης ξένων λέξεων (τεχνικών όρων)

3.ΕΠΙΛΟΓΟΣ : σημασία της γλώσσας στη διαφύλαξη της εθνικής ταυτότητας.

ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

A. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

- στο άτομο (μέσο επικοινωνίας +έκφρασης)
- στην κοινωνία (φορέας κοινωνικοποίησης)
- στον πνευματικό τομέα (παιδαγωγικό μέσο, ανάπτυξη Επιστημών)
- στον ηθικό τομέα (διατήρηση +κατανόηση διαχρονικών ηθικών αξιών)
- στον καλλιτεχνικό τομέα(ανάπτυξη Τεχνών, μέσο καλλιτεχνικής δημιουργίας)
- στο έθνος (διαφύλαξη εθνικής ταυτότητας, συνδετικός κρίκος λαού, ιστορική επιβεβαίωση +συνέχεια)
- στις διακρατικές σχέσεις (επικοινωνία λαών +επίλυση παγκόσμιων προβλημάτων)
- στην πολιτική (μέσο πολιτικού λόγου)

B. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

- λεξιπενία ,παραφθορά της γλώσσας
- συνθηματολογία
- χρήση ιδιότυπου λεξιλογίου - παραγλώσσας - αργκό
- χρήση ξένων λέξεων
- χρήση στερεότυπων εκφράσεων

Γ. ΑΙΤΙΑ

- εκπαίδευση
- γλωσσικό ζήτημα
- καταναλωτισμός, κρίση ηθικών αξιών
M.M.E.
- μιμητισμός, ξενομανία
- ψυχαγωγία
- πολιτικό - κομματικό λεξιλόγιο
- έλλειψη σχέσης Νεοέλληνα με βιβλίο

Δ. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- στον πνευματικό τομέα (πνευματική υποβάθμιση)
- στον καλλιτεχνικό τομέα (μίμηση ξένων προτύπων)
- στον κοινωνικό τομέα (έλλειψη διαλόγου κ' διαπροσωπικών σχέσεων)
- στον πολιτικό τομέα (κλονισμός δημοκρατίας, ξεγέλασμα του λαού - δημαγωγία)
- στον εθνικό τομέα (πολιτιστική εξάρτηση κ' αλλοτρίωση)

E. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- άτομο
- οικογένεια
- εκπαίδευση
- πολιτική ηγεσία
- πνευματική ηγεσία
- M.M.E.

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Θέμα : Η γλώσσα αποτελεί γνήσια έκφραση του εθνικού χαρακτήρα. Οι ιδιαιτερότητες που συνιστούν την ταυτότητα ενός έθνους κι η ιστορική του πορεία αποτυπώνονται στη γλώσσα του. Σχολιάστε την άποψη αναφερόμενοι στην ελληνική γλώσσα κι εντοπίστε το πρόβλημα της γλώσσας στις μέρες μας.

ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΝΝΟΙΑ : γλώσσα

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ : - γλώσσα κ' εθνική ταυτότητα

- α.) αίτια
- β.)συνέπειες
- γ.) τρόποι αντιμετώπισης

Ορισμός:

γλώσσα < αρχ. Ρ. γλάζω - κλάζω (=παράγω ήχο, φωνάζω, κραυγάζω): το σύνολο των λέξεων κ'φράσεων που χρησιμοποιεί ένας λαός για να επικοινωνεί γραπτά ή προφορικά

Μέσο έκφρασης και επικοινωνίας, τρόπος οργάνωσης του κόσμου μέσα στη συνείδηση και: μέσο με το οποίο ο άνθρωπος εγκαθίσταται στον κόσμο.

- Ο πολίτης γνωρίζει τα ιστορικά γεγονότα, τις σχέσεις της χώρας του με άλλες, παραδειγματίζεται από τα σφάλματα του παρελθόντος, συνειδητοποιεί τη βαθύτερη φυσιογνωμία του, γιατί η γλώσσα αποθανατίζει εμπειρίες και μνήμες, συνδέει το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον ενός λαού.
- Η ιστορική επιβίωση ενός έθνους εξαρτάται αποφασιστικά από τη διατήρηση της γλώσσας, ενώ η παρακμή του συνδέεται με την απώλεια της.
- «η ελληνική γλώσσα - η σημερινή - ισοδυναμεί με την ιστορική συνέχεια της φυλής των Ελλήνων» (Ανδριώτης)
- Η γλώσσα ένωσε τους Έλληνες επί Τουρκοκρατίας, μ' αυτή εξέφραζαν τα προβλήματά τους, τους πόθους και τα οράματά τους.

«Η κοινή γλώσσα συντήρησε τη συνοχή προς την Ελλάδα και την ελπίδα για παντοτινή ένωση τμημάτων του ελληνισμού που βρέθηκαν ή βρίσκονται έξω από τα σύνορα της, όπως η Κύπρος και η Β. Ήπειρος.

Μεταβατική πργφ.: Αυτή όμως η θαυμάσια γλώσσα φαίνεται, παρά την ανθεκτικότητα της, ότι διατρέχει κάποιους κινδύνους στην εποχή μας. Δεν μπορέσαμε να προστατεύσουμε και να διατηρήσουμε ακέραιο το θησαυρό που μας παρέδωσαν οι προγονοί μας.

Ιστορική εξέλιξη :

Η γλώσσα αποτελεί κατάκτηση του ανθρώπου από τη στιγμή που κατανόησε ότι έπρεπε να επικοινωνήσει στη συλλογική πραγματικότητα όπου συμβιώνει.

Έτσι, η πορεία της επικοινωνίας πέρασε από διάφορα σημάδια και σινιάλα, αλλά ο πιο σύντομος οικονομικός και ολοκληρωμένος τρόπος συνεννόησης στάθηκε ασφαλώς η γλώσσα. Αυτή αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για τη συνεργασία των πρώτων ανθρώπων και στη συνέχεια, για τη μεταλλαγή των απλών κοινωνιών σε οργανωμένες πολιτείες, μέσω της διατύπωσης γραπτών νόμων. Κατά τη διάρκεια των χιλιετιών, η γλώσσα εξελίσσεται, ανάλογα με τις κοινωνικοπολιτικές μεταβολές και καθρεπτίζει την κουλτούρα ενός λαού. Η ελληνική γλώσσα, μία από τις πιο πλούσιες και ευέλικτες στον κόσμο, η οποία φανερώνει την ποιότητα και την αντοχή του πολιτισμού μας, γνωρίζει σήμερα κρίση, ώστε κινδυνεύει να διακοπεί η ιστορική μας συνέχεια.

Προσφορά - αξία γλώσσας :

Αποτελεί όργανο επικοινωνίας (επικοινωνιακή λειτουργία της γλώσσας) .Μέσω αυτής οι άνθρωποι έρχονται σε επαφή, ενημερώνουν κ' ενημερώνονται, πληροφορούν και πληροφορούνται, επιλύουν τα προβλήματα τους, εκφράζουν τα συναισθήματά τους. Συμβάλλει στην πνευματική ανάπτυξη =>

- είναι φορέας απόψεων και ιδεών, οδηγεί στον προβληματισμό, στη διεύρυνση του γνωστικού επιπέδου, στην ανάπτυξη της κρίσης
- η ανάπτυξη των Επιστημών στηρίχτηκε στη μελέτη, στη σύγκριση, στην ανάλυση δεδομένων, στους συλλογισμούς και στην εμβάθυνση των εννοιών, που πετυχαίνονται με τη βοήθεια της γλώσσας
- ολόκληρη η πνευματική δημιουργία και κληρονομιά ενός λαού διαιώνεται με τη γλώσσα
- χάρη σ'αυτή γνωστοποιούνται και διαδίδονται από γενιά σε γενιά τα επιστημονικά πορίσματα, ώστε να πραγματοποιείται η ραγδαία εξέλιξη επιστήμης και τεχνολογίας
- αποτελεί το κυριότερο μέσο παιδαγωγικής

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-συντελεί στην κοινωνικοποίηση του ατόμου και στην καλλιέργεια της κοινωνικής συνείδησης => μέσω της γλώσσας γίνεται η μετάβαση από το «εγώ» στο «εμείς», οι άνθρωποι με την επικοινωνία και το διάλογο έρχονται πιο κοντά, δημιουργούνται δεσμοί φιλίας

- με το λόγο το άτομο επιβεβαιώνεται, καταπολεμά την εσωστρέφεια, τη μοναξιά και την ανασφάλεια του .
- με το μετριασμό της αποξένωσης απαλλάσσεται η κοινωνία από τη βία, την εγκληματικότητα, τις αυτοκτονίες κι άλλες παρόμοιες ακραίες καταστάσεις
- με τη γλώσσα γίνονται κατανοητές οι ηθικές αξίες
- η διαμόρφωση ηθικού χαρακτήρα προϋποθέτει πειστική ηθική διαπαιδαγώγηση, που πετυχαίνεται με τη γλώσσα
- διατηρούνται διαχρονικές αξίες, όπως το μέτρο, ο ανθρωπισμός, η δημοκρατία για τον ελληνικό πολιτισμό

-ο πολιτικός λόγος γεννήθηκε με τη γλώσσα=>

- η δημοκρατία στηρίζεται στο διάλογο, που αυτός με τη σειρά του απαιτεί καλλιέργεια της γλώσσας
- με τη γλώσσα ανταλλάσσονται πολιτικές απόψεις, υπάρχει πολυφωνία κ γόνιμη πολιτική αντιπαράθεση
- ελέγχεται η εξουσία

-κυρίαρχος ο ρόλος της γλώσσας και στην καλλιτεχνική δημιουργία =>

- μέσο έκφρασης καλλιτεχνικών ανησυχιών στο θέατρο, στην ποίηση, στη λογοτεχνία
- αποτελεί γνήσια έκφραση του εθνικού χαρακτήρα=> « η γλώσσα εκφράζει το «πρόσωπο», την ταυτότητα, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία ενός λαού, ολόκληρη την ιστορία και τον πολιτισμό του
- «γλώσσα και πατρίδα είναι το ίδιο» (Ψυχάρης)
- με τη γλώσσα βιώνεται κ 'μεταβιβάζεται η πολιτιστική κληρονομιά, η παράδοση, η γνώση της οποίας δημιουργεί την εθνική συνείδηση
- η κοινή γλώσσα το «ομόγλωσσο», μολονότι η γλωσσική ομοιογένεια δε συμπίπτει πάντα με τη φυλετική είναι το συνεκτικό στοιχείο που ενώνει ένα λαό, η έναρθη ενσάρκωση της κοινής καταγωγής και της κοινής ιστορικής συνέχειας.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

α.) Εντοπισμός του προβλήματος - κίνδυνοι:

- λεξιπενία => συρρίκνωση του λεξιλογίου
- περιορισμένο κ' φτωχό λεξιλόγιο
- -παραφθορά _αλλοίωση ελληνικής γλώσσας
- βαρβαρισμοί (γραμματικά λάθη)
- σολοικισμοί (συντακτικά λάθη)
- έλλειψη ακριβολογίας στην έκφραση
- συχνές επαναλήψεις / άκριτη υιοθέτηση νέων

-Χρήση στερεότυπων, συνθηματολογικών εκφράσεων και ηχηρών λέξεων, με σκοπό μόνο τον εντυπωσιασμό

-Χρήση ιδιότυπου λεξιλογίου - παραγλώσσας, από τη νεολαία ιδίως

- συνεννόηση με χειρονομίες, γκριμάτσες κ.ά.
- εξεζητημένες ή ξεχασμένες λέξεις
- περιθωριακό λεξιλόγιο (αργκό)
- νέες άγνωστες λέξεις χωρίς νόημα (π.χ. καράφλιασμα, ψάρωσα, μου τη δίνει κ.ά.)

-ξενομανία- μιμητισμός

- άκριτη αποδοχή και οικειοποίηση ξένων λέξεων
- ξενόγλωσσες επιγραφές

«Στους καιρούς μας οι λέξεις κατάντησαν προσωπεία και τα νοήματα έχουν διαστρεβλωθεί»
(Ι.Μ.Παναγιωτόπουλος)

β.) Αίτια προβλήματος:

- Η οικογένεια δε δίνει σημασία στη γλωσσική αγωγή των παιδιών =>χάσμα γενεών, αντίθεση και ως προς τη γλώσσα -εκπαίδευση εξειδικευμένη γνώση και υποβάθμιση της γλωσσικής κατάρτισης στην εκπαίδευση

-το γλωσσικό ζήτημα πρόβλημα διγλωσσίας (καθαρεύουσα - δημοτική) που βασάνισε τις παλιότερες γενιές κι ο αντίκτυπος υπάρχει ως σήμερα.

-μέσα μαζικής ενημέρωσης υποχώρηση λόγου έναντι της εικόνας-μη ορθή χρήση της γλώσσας από δημοσιογράφους (πλατειασμοί, ακυριολεξίες, χρήση ξένων) λέξεων, γλώσσα διαφήμισης)

-καταναλωτισμός - κρίση ηθικών αξιών =>το άτομο ενδιαφέρεται για τις υλικές κι όχι για τις ηθικές αξίες, για την απόκτηση αγαθών κι όχι πνευματικού επιπέδου κ καλύτερης γλωσσικής παιδείας

-μμητισμός +ξενομανία => εύκολη αποδοχή υποπροϊόντων άλλων πολιτισμών

-σύγχρονος τρόπος ψυχαγωγίας ειδικά των νέων(μπαρ, ηλεκτρονικά παιχνίδια)δεν ευνοεί την καλλιέργεια του λόγου

-το πολιτικό - κομματικό λεξιλόγιο => η «ξύλινη» γλώσσα των πολιτικών ,η συνθηματολογία, οι σοφιστείες, η έλλειψη διαλόγου -το φαινόμενο να μην διαβάξει αρκετά ο Νεοέλληνας =>απομάκρυνση από βιβλίο κ' λογοτεχνία .

γ.) Τρόποι αντιμετώπισης:

-άτομο => προσωπική ευαισθητοποίηση, καλλιέργεια διαλόγου και διαπροσωπικών σχέσεων, επαφή με το βιβλίο -οικογένεια => ορθή γλωσσική αγωγή νέου

-εκπαίδευση =>εκσυγχρονισμός μεθόδων ελληνικής γλώσσας, επαφή με τις γλωσσικές ρίζες μέσω της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών, γλωσσική επιμόρφωση εκπαιδευτικών, περισσότερη εξάσκηση μαθητών στο γραπτό κ' προφορικό λόγο

-Μ. Μ. Ε -> έλεγχος από υπεύθυνους φορείς για τη γλώσσα των δημοσιογραφικών κειμένων -πολιτικοί => ορθός πολιτικός λόγος κι όχι κομματική συνθηματολογία, ευαισθησία για το γλωσσικό πρόβλημα, παροχή σωστών προτύπων ως προς την έκφραση για το λαό, υπευθυνότητα στις αλλαγές -μεταρρυθμίσεις που προτείνονται για την εκπαίδευση, ενίσχυση των φορέων του εθνικού πολιτισμού που προάγουν τη γλώσσα (βιβλίο, θέατρο, κιν/φος. Τύπος...)

-πνευματική ηγεσία -> διαφώτιση για τη σπουδαιότητα της γλώσσας για το έθνος, διαλέξεις, επισήμανση γλωσσικών σφαλμάτων

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

ΣΗΜΑΣΙΑ - ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Ο ελεύθερος χρόνος είναι ανάγκη αλλά και δικαίωμα του ανθρώπου: σωματική κ' πνευματική ξεκούραση από εργασία

- χαλάρωση από έντονο ρυθμό ζωής (νευρικότητα, άγχος, στρες)
- δυνατότητα για αυτοσυγκέντρωση
- επικοινωνία με τους άλλους ανθρώπους ψυχαγωγία, διασκέδαση, ταξίδια, επαφή με φύση
- πολύπλευρη καλλιέργεια , επαφή με βιβλίο, λογοτέχνη, θέατρο, γενικά τέχνη ενασχόληση με τα κοινά, ενεργή συμμετοχή στην πολιτική ζωή.

-ΠΩΣ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΧΡΟΝΟ ΤΟΥ Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ Ο ΝΕΟΣ

- αυξημένη τηλεθέαση (ανούσιες τηλεοπτικές εκπομπές κ' σήριαλς)
- ολονύκτιες διασκεδάσεις με έντονη μουσική κ' κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών • ηλεκτρονικά παιχνίδια
- παρακολούθηση αθλητικών αγώνων που συχνά καταλήγουν στη βία
- κακές παρέες, συναναστροφές

-ΛΟΓΟΙ ΣΠΑΤΑΛΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- κούραση, άγχος από σχολικές κ' εξωσχολικές δραστηριότητες =>ανάγκη εκτόνωσης
- πνεύμα εποχής, μόδα, μίμηση
- έλλειψη διάθεσης προβληματισμού
- μοναξιά, απομόνωση, έλλειψη φίλων

- ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

•πνευματική αδράνεια, έλλειψη κ' αδυναμία καλλιέργειας προσωπικότητας, αδυναμία ουσιαστικής επικοινωνίας με ανθρώπους , τυποποιημένη διασκέδαση=> ξενύχτι, αλκοόλ, βία ,οικογενειακά προβλήματα κ' καβγάδες

-ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ Ο χρόνος δεν είναι μόνο «χρήμα» αλλά δημιουργικότητα: επικοινωνία, διαπροσωπικές σχέσεις, τόνωση κοινωνικότητας του νέου .

Γνήσιες μορφές ψυχαγωγίας : μουσική, θέατρο ,κινηματογράφος, έκθεση ζωγραφικής επαφή με βιβλίο, λογοτεχνία, εκδρομές, ταξίδια, επαφή με τη φύση. αξιοποίηση κλίσεων κ' ταλέντων, ερασιτεχνική απασχόληση, αθλητισμός, συμμετοχή σε πολιτιστικούς ή πολιτικούς συλλόγους χαλάρωση, ξεκούραση, ενασχόληση με τον εαυτό τους

-ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ

οικογένεια

εκπαίδευση -σχολείο -σωστή διαπαιδαγώγηση νέου, παροχή περισσότερου ελεύθερου χρόνου

ΜΜΕ- κατάλληλες εκπαιδευτικές εκπομπές για νέους, τηλεοπτικές συζητήσεις πολιτεία:

ενίσχυση κ' ίδρυση πολιτιστικών - μορφωτικών συλλόγων νέων, δημιουργία βιβλιοθηκών διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων (εκδηλώσεις, θεατρικά, διαγωνισμοί ,ενίσχυση αθλητισμού έλεγχος ψυχαγωγικών προγραμμάτων τηλεόρασης με σκοπό την ποιοτική τους βελτίωση, προστασία νέων από κινδύνους(ναρκωτικά), έλεγχος ύποπτων κέντρων διασκέδασης

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ -ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

A. Ορισμός :

Πληροφόρηση είναι η ανακοίνωση ενός γεγονότος σε κάποιον, η μετάδοση κάποιων ειδήσεων ή απόψεων, ποικίλλου περιεχομένου (πολιτικού, επιστημονικού, ψυχαγωγικού κ.τ.λ.) μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Προϋποθέτει:

1. Έναν πομπό : από αυτόν προέρχεται το γεγονός που ανακοινώνεται, είναι το υποκείμενο της μετάδοσης του μηνύματος
2. Το μήνυμα : το περιεχόμενο της ανακοίνωσης
3. Ένα δέκτη, ο οποίος παραλαμβάνει το μήνυμα

Σημασία πληροφόρησης:

- συντελεί στη διαμόρφωση γνώμης κι αποτελεί προϋπόθεση για την ορθή εκτίμηση της πραγματικότητας
- βοηθά στη γνώση των κινδύνων, στη λήψη σωστών αποφάσεων σε κάθε τομέα της ζωής
- καθορίζει τις επιλογές και τη συμπεριφορά των ατόμων, επιτρέπει στα άτομα αυτενέργεια
- είναι αναγκαίος όρος για τη λειτουργία μιας δημοκρατικής κοινωνίας
- ενώνει τους λαούς, υπερβαίνοντας εθνικά και γεωγραφικά όρια

B. Ορισμός

Παραπληροφόρηση είναι η σκόπιμη διάδοση ψευδών ειδήσεων ή η παραπλανητική παρουσίαση των γεγονότων με στόχο να οδηγηθεί το άτομο ή το κοινωνικό σώμα σε ορισμένες αντιλήψεις και δράση:'

Παράγοντες παραπληροφόρησης

- άτομα για προσωπικά συμφέροντα
- επιχειρήσεις – φορείς οικονομικών συμφερόντων
- πολιτικοί οργανισμοί κ' κόμματα

Στόχοι α.) αύξηση κερδών (πχ από τη διαφήμιση)

- β.) εξασφάλιση κύρους
- γ.) διαμόρφωση κοινής γνώμης
- δ.) συγκέντρωση εξουσίας

Συνέπειες παραπληροφόρησης

- δημιουργία αθέμιτου κ' σκληρού ανταγωνισμού ,εξαπάτηση της πίστης σε ιδεολογικές και πολιτικές αρχές
- κίνδυνος δημοκρατικών θεσμών
- ανυπαρξία ήθους, αλήθειας κ' ειλικρίνειας

Η ευθύνη του πομπού στην ποιότητα πληροφόρησης είναι καθοριστική γιατί επεμβαίνει :

- α.) στην επιλογή του γεγονότος που θα αποτελέσει την πληροφορία
- β.) στον τρόπο μετάδοσής της

Η του ευθύνη δέκτη εντοπίζεται :

- α.) στην αναζήτηση των αναγκαίων πληροφοριών ,ο ενεργός πολίτης επιζητά την ενημέρωση
- β.) στην επιλογή αυτών που θα χρησιμοποιήσει, διασταύρωση κ" επαλήθευση πληροφοριών
- γ.) στην κριτική - ενεργητική στάση του απέναντι στην πληροφορία (αναζήτηση ουσιωδών λεπτομερειών, αναζήτηση διαφορετικής ερμηνείας)

Σύγχρονα προβλήματα σχετικά με την πληροφόρηση

1. Ο καταγισμός των πληροφοριών : μολονότι ο σύγχρονος άνθρωπος δέχεται ένα μεγάλο πλήθος και κάθε είδους πληροφοριών, παραμένει απληροφόρητος, αφού δεν προλαβαίνει να τις επεξεργαστεί, να τις κρίνει και να τις αφομοιώσει.
2. Η γλώσσα της πληροφόρησης : η ανάγκη για τη μετάδοση μεγάλου πλήθους πληροφοριών και αντικειμενικής τους παρουσίασης οδηγεί σε μια γλώσσα «στεγνή» , τηλεγραφική, και άχρωμη που επιβάλλεται στους δέκτες με αποτέλεσμα την υποβάθμιση της γλώσσας
3. Ο « μονόδρομος» της πληροφόρησης καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των πληροφοριών που δέχεται ο σύγχρονος άνθρωπος προέρχεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης χωρίς τη δυνατότητα ελέγχου και διαλόγου, η πληροφόρηση γίνεται περισσότερο «μονόδρομος» από τον πομπό στο "δέκτη," με αποτέλεσμα την παθητική αποδοχή των μηνυμάτων και την έλλειψη επικοινωνίας.

MME

Ορισμός : είναι τα τυπογραφικά και ηλεκτρονικά μέσα που πληροφορούν επιμορφώνουν, ψυχαγωγούν

Μορφές : ραδιόφωνο, τηλεόραση, τύπος (εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία)

Ιστορική εξέλιξη / συγχρονισμός

Ο άνθρωπος από την εποχή που δημιούργησε τις πρώτες μορφές κοινωνίες, ένιωθε έντονη την ανάγκη να επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του, να πληροφορείται για ό,τι συνέβαινε στον περίγυρό του και να προβάλλει τις ιδέες, τις ανησυχίες του στον περιορισμένο έκτασης χώρο του. Σε πρώτο στάδιο την ανάγκη αυτή ικανοποιούσε με το λόγο, τη φωνή (ακουστική εποχή). Με την επινόηση του αλφαβήτου και της τυπογραφίας, η πληροφόρηση κι η ενημέρωση ευνοήθηκε εξαιρετικά (δεύτερο στάδιο : οπτική εποχή).

Στις μέρες μας τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ραδιόφωνο, τηλεόραση, τρίτο στάδιο ηλεκτρονική εποχή) έχουν τελειοποιηθεί με τη βοήθεια της τεχνολογίας και μεταδίδουν πληροφορίες κάθε είδους σ'ένα ευρύ κοινό. Αναμφισβήτητα η προσφορά τους είναι τεράστια στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής.

Η δύναμη αυτών των μέσων να επιδρούν στις μάζες είναι πολύ μεγάλη, γιατί η πληροφόρηση σήμερα είναι αναγκαία κ' ικανοποιείται καθημερινά μ'αυτά τα μέσα, επειδή υπάρχουν παντού σε κάθε σπίτι κ' εύκολα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει κάθε άνθρωπος.

ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

-Πληροφόρηση, ενημέρωση

• ειδήσεις, νέα, διαφημίσεις } ενημέρωση για επιτεύγματα της τεχνολογίας, πολιτικές εξελίξεις, πολιτιστικά γεγονότα, ανθρώπινες γενικότερα δραστηριότητες

συζητήσεις

διαμόρφωση άποψης κ' γνώμης για πράγματα , γεγονότα κ' καταστάσεις

-Πνευματικός τομέας

• επιμόρφωση, πηγή γνώσης, ικανοποίηση φιλομάθειας κ' περιέργειας

• εκλαϊκευση επιστημονικών γνώσεων

εκπαιδευτικά προγράμματα (παιδαγωγικός ρόλος)

• προβληματισμός, διεύρυνση πνεύματος κ' φαντασίας

• απαλλαγή από αμάθεια , δεισιδαιμονίες, προλήψεις

Ψυχαγωγία

• ψυχαγωγικά προγράμματα, μουσικές εκπομπές, επιμορφωτικά παιχνίδια , κιν/φικές ταινίες που ξεκουράζουν, διασκεδάζουν, δημιουργούν ονειροπολήσεις στο δέκτη

• Κοινωνικός τομέας

• κοινωνικοποίηση του ατόμου, καλλιέργεια των κοινωνικών κανόνων και των αναγκαίων όρων της κοινωνικής διαβίωσης, όπως ο διάλογος, η συνεργασία, η προώθηση του κοινωνικού συμφέροντος

• διαμόρφωση της κοινής γνώμης, ευαισθητοποίηση σε θέματα κοινωνικά οικογένεια, γάμος, βία, εγκληματικότητα, περιθωριοποίηση, συμμετοχή στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων

• ενίσχυση της συμμετοχής στα κοινά μέσα από το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης

• καταγγελία των κοινωνικών ατασθαλιών

Ηθικός τομέας

• ηθικοποίηση του ατόμου μέσα από την προβολή ηθικών προτύπων, την προβολή των αρετών σπουδαίων προσωπικοτήτων (την προώθηση ηθικών αξιών, όπως η ειλικρίνεια, η τιμιότητα, η δικαιοσύνη)

Δημιουργία ολοκληρωμένων ανθρώπων με συναίσθηση της κοινωνικής κ' πολιτικής τους ευθύνης , ποιότητα σε έργα αγάπης και ανθρωπισμού

Πολιτικός τομέας

• έλεγχος της εξουσίας, περιορισμός του αυταρχισμού της με άσκηση κριτικής, δημόσιος έλεγχος=> εξυγίανση του πολιτικοκοινωνικού, βίου, ανόρθωση των δημοκρατικών θεσμών

• διακίνηση πολιτικών ιδεών, πολυφωνία

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- διαμόρφωση πολιτικής συνείδησης

Πολιτιστικός τομέας

- προώθηση επιστημών, τεχνών γραμμάτων
- επαφή με την παράδοση

γλωσσική καλλιέργεια

Οικονομικός τομέας

- προσφορά εργασίας, διαφήμιση, εμπόριο =>
- οικονομική ανάπτυξη

-Πανανθρώπινος ρόλος

- διεθνισμός, επαφή κ' συναδέλφωση των λαών
- ενημέρωση, ευαισθητοποίηση κ' επίλυση παγκοσμίων προβλημάτων (οικολογικό, ναρκωτικά, ανεργία, πείνα ..)

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΟΡΘΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

- ύπαρξη δημοκρατικού πολιτεύματος =>ελευθερία έκφρασης, ελεύθερη κι απρόσκοπτη ενημέρωση
- οικονομική κ' πολιτική ανεξαρτητοποίηση των Μ.Μ.Ε : ανεξαρτητοποίηση από οικονομικά κ' κομματικά συμφέροντα που οδηγούν σε σκοπιμότητες κ' « κιτρινισμό ».
- συνειδητοποίηση από τους δημοσιογράφους του ρόλου τους και της κοινωνικής τους ευθύνης · τήρηση του κώδικα δεοντολογίας, απαλλαγή από κομματισμό, φανατισμό, προκατάληψη, δογματισμό, ρατσισμό
- η ενημέρωση κι η πληροφόρηση πρέπει να εξυπηρετεί την αλήθεια, να είναι σφαιρική, έγκυρη κ' έγκαιρη.

Οι πληροφορίες πρέπει να χαρακτηρίζονται από :

- ακρίβεια
- σωστή επιλογή
- ποιότητα
- ιεράρχηση
- αντικειμενικότητα

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

-Παραπληροφόρηση

- πλασματική, επιφανειακή πληροφόρηση =>διαστρέβλωση της πραγματικότητας
- αποσιώπηση πληροφοριών, μεγέθυνση άλλων, κατασκευή πληροφοριών -σύγχυση, φανατισμός, αδυναμία εύρεσης αλήθειας.

-Αποπροσανατολισμός κοινής γνώμης

- προβολή θεμάτων άσχετων με τις αναζητήσεις κ' τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας κ' του ανθρώπου - εξυπηρέτηση πολιτικών ή άλλων σκοπιμοτήτων

-Χειραγώγηση

- σκανδαλοθηρία, λασπολογία, υπερβολική ενασχόληση με θέματα που αφορούν την ιδιωτική ζωή προσωπικοτήτων =>ακροαματικότητα

-Έλεγχος από την εξουσία

- ελεγχόμενη πληροφόρηση από ιδιοτελή κ' ατομικά συμφέροντα ηγετών ιδεολογιών (προπαγάνδα) => υπονόμηση της δημοκρατίας

-Παθητική στάση του ατόμου απέναντι στα Μ.Μ.Ε

- πλύση εγκεφάλου: το άτομο δέχεται ό,τι του «σερβίρεται» =>αδυναμία αντίδρασης, αδράνεια πνεύματος
- στέρηση πολύτιμου ελεύθερου χρόνου, απομόνωση, μοναξιά

καταναλωτισμός

- διαφημίσεις, προώθηση κερδοσκοπίας, καλλιέργεια υλικού ευδαιμονισμού
- εγκληματικότητα
- εξοικείωση με βία
- δημιουργία παράνομων εγκληματιών, περιθωριακών ατόμων =>μίμηση
- ηθική άμβλυνση : προβολή σκηνών ή δημοσίευση άρθρων και εικόνων που διεγείρουν τη νοσηρή φαντασία, εξαπατούν κ' ικανοποιούν βαθύτερα ένστικτα

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-Ξενομανία

- εισαγωγή ξένων προτύπων από τις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες (μόδα, ψυχαγωγία, τρόπος ζωής) => μίμηση κ' πολιτιστική αλλοτρίωση..·

-Εκβαρβαρισμός γλώσσας

• διαφήμιση

- φτωχό λεξιλόγιο εκπομπών, εντύπων

• Προβολή ακραίων ιδεών

- ρατσιστικές, φασιστικές ιδεολογίες }
- μηδενιστικές θεωρίες} <=> κατάχρηση ελευθερίας της έκφρασης ,αρνητικός επηρεασμός νεολαίας=> κοινωνικά προβλήματα
- αδυναμία συνεργασίας λαών =>παγκόσμια προβλήματα

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

-Στάση σύγχρονου ανθρώπου

- κριτική στάση απέναντι στα μηνύματα, εμβάθυνση
- συνειδητή επιλογή εκπομπών ή εντύπων
- συνετή κ' όχι αλόγιστη χρήση των Μ.Μ.Ε
- παρέμβαση και προτάσεις προς το κράτος για βελτίωση τους

-Ευθύνη Μ.Μ.Ε

- περιφρούρηση κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας
  - οικονομική κ' πολιτική ανεξαρτητοποίηση
  - προώθηση διαλόγου
  - ανάπτυξη προβληματισμού του δέκτη
-
- παρουσίαση θεμάτων που συμβάλλουν στην ανθρώπινη κουλτούρα (επιστημονικά θέματα, ανθρωπιστικά, κοινωνικά, οικολογικά, προβολή ποιοτικών ταινιών, θέματα για τη γλώσσα - παράδοση)
  - προβολή υγιών κ' σωστών προτύπων

ΤΥΠΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ορισμός:

Τύπος (< τύπτω χτυπώ) = αποτύπωμα, ίχνος, είναι η τυπογραφία και γενικότερα η δημοσιογραφία στο σύνολο της : το σύνολο, δηλαδή των εφημερίδων κ' περιοδικών, η λειτουργία τους στην κοινωνία αλλά και η εξουσία που ασκούν.

Μορφές : ημερήσιος κ' περιοδικός

Ο τύπος «Τέταρτη εξουσία » : ονομάστηκε έτσι, γιατί ένας από τους βασικούς ρόλους του είναι να κρίνει και να ελέγχει τις άλλες τρεις εξουσίες (νομοθετική -δικαστική- εκτελεστική) αλλά και από την επιρροή που ασκεί στην κοινή γνώμη

Ιστορικά στοιχεία :

Αρχαιότητα : οι αρχαίο Έλληνες προσωποποίησαν την ανάγκη για πληροφόρηση κ' ενημέρωση («Αγγελία» κ'«Φήμη»):θυγατέρες του Ερμή
Συγγενείς προς τις σημερινές εφημερίδες ήταν οι «βασιλικές εφημερίδες» του Μ.Αλεξάνδρου (πληροφορίες για τα πολιτικοστρατιωτικά γεγονότα της εκστρατείας) και οι ρωμαϊκές εφημερίδες αργότερα (« acta seniatvyn » τα πεπραγμένα της Συγκλήτου)

Μεσαίωνα : οι Κινέζοι χρησιμοποίησαν πρώτοι κινητά στοιχεία .Την επανάσταση στην τυπογραφία όμως έφερε ο Ι Γουτεμβέργιος, ο' οποίος επινόησε τη μέθοδο παραγωγής κειμένου με κινητά μολυβένια στοιχεία το 1436. Το 1445 τύπωσε το πρώτο βιβλίο, τη Βίβλο στα λατινικά

Διαφωτισμός : η πρώτη εφημερίδα εκδόθηκε στη Γαλλία το 1631 με τίτλο Gazette de France. Η πρώτη ελληνική εφημερίδα εκδόθηκε στη Βιέννη το 1790 με τίτλο «Εφημερίς» και με την επιμέλεια των αδελφών Μαρκιδών Πουλιών και το πρώτο περιοδικό ήταν ο «Λόγιος Ερμής» (του Ανθιμου Γαζή).

Ρόλος του τύπου:

Ο ρόλος του τύπου όταν λειτουργεί ελεύθερα κ' ακολουθεί τη δημοσιογραφική δεοντολογία είναι ουσιαστικός και πολύπλευρος.

α. Ενημερωτικός - Ψυχαγωγικός :

- προσφέρει πολύπλευρη ενημέρωση :ειδήσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προγράμματα θεαμάτων
- χαλάρωση, ψυχαγωγία μέσα από αφηγήματα και εικόνες, εκτόνωση των παθών, απαλλαγή από ανία

β. Πνευματικός - μορφωτικός :

- αφυπνίζει το πνεύμα, προβληματίζει, μεταδίδει γνώσεις, ερεθίζει τη φαντασία
- φέρνει σε επαφή με Τέχνες κ "Γράμματα
- καλλιεργεί το γλωσσικό αισθητήριο

γ. Κοινωνικός:

- Ευνοεί τη συμμετοχή του ατόμου στην κοινωνική ζωή, παρέχοντας υλικό για συζητήσεις
- διαμορφώνει την κοινή γνώμη
- αναφέρεται σε κοινωνικά θέματα π.χ. γάμος, οικογένεια, βία, έγκλημα συντελώντας στην κοινωνική χειραφέτηση των ατόμων
(η ανάγνωση του τύπου είναι-διάλογος με τον κόσμο)

δ. Ηθικός:

- προβάλλει ιδέες και ηθικές αξίες
- ευαισθητοποιεί το κοινό σε θέματα ανθρωπιάς
- υποδεικνύει το χρέος του ατόμου

ε. Πολιτικός τύπος κ δημοκρατία : είναι απαραίτητος για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος:

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- ελέγχει την άσκηση εξουσίας και περιορίζει τον αυταρχισμό των κυβερνώντων
- διακινεί πολιτικές ιδέες, προγράμματα κομμάτων και συντελεί στην πολιτική αγωγή των πολιτών. Ο ενημερωμένος πολίτης είναι 'ενεργός πολίτης
- προωθεί το γόνιμο διάλογο .
- φιλοξενεί την έκφραση των ατομικών απόψεων και των απόψεων των μειοψηφίας συμβάλλει στην ελευθερία σκέψης όταν διαμορφώνει κριτική στάση

στ. Οικουμενικός:

- φέρνει, σε επαφή τους λαούς και συμβάλλει στην παγκόσμια συναδέλφωση ,
- προτείνει λύσεις σε παγκόσμια προβλήματα, όπως το οικολογικό, η
- πείνα στο Τρίτο κόσμο κ.ά.

.Προϋποθέσεις για την ορθή λειτουργία του τύπου :

- να επικρατεί δημοκρατικό πολίτευμα που θα εξασφαλίζει τον ελεύθερο διάλογο και τη διακίνηση των ιδεών
- να μην είναι ο τύπος εξαρτημένος από πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα
- να υπάρχει κώδικας δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δημοσιογραφικό ήθος και συναίσθηση ευθύνης.

«Κίτρινος τύπος»: με τον όρο υπονοούμε τις εφημερίδες ή τα περιοδικά που επιδιώκουν την αύξηση της κυκλοφορίας τους με προβολή σκανδαλωδών δημοσιευμάτων ή με τη διόγκωση ερεθιστικών περιστατικών και γεγονότων, παραβιάζοντας συχνά και την πιο στοιχειώδη δημοσιογραφική δεοντολογία. Ο τύπος αυτός δυσφημεί, συκοφαντεί κ' διαφθείρει υπολήψεις, εξυπηρετεί τυφλά ιδιοτελείς κομματικούς σκοπούς επιδιώκει «πλύση εγκεφάλου», φανατίζει κι εξάπτει τα πάθη διαστρεβλώνει την αλήθεια και δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να δημαγωγούν και να αποπροσανατολίζουν το λαό από τα πραγματικά προβλήματα.

Κώδικας δημοσιογραφικής δεοντολογίας:

Βασικές αρχές που περιλαμβάνονται στον κώδικα

- κοινωνική ευθύνη, ο δημοσιογράφος έχει ευθύνη απέναντι στο κοινωνικό σύνολο κι αυτό πρέπει να υπηρετεί
- επαγγελματική ακεραιότητα :ο δημοσιογράφος πρέπει να είναι ασυμβίβαστος σε οικονομικά ή κομματικά συμφέροντα, να μένει ακέραιος και να διαχωρίζει την κομματική του ταυτότητα από το επάγγελμα του.
- ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και της αξιοπρέπειας του ατόμου
- ο σεβασμός και η προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος: η υποταγή του ατομικού συμφέροντος στην εξυπηρέτηση του κοινωνικού και της αλήθειας.
- η δυνατότητα του κοινού να έχει πρόσβαση και συμμετοχή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- η προβολή και προάσπιση ανθρωπιστικών αξιών.

ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΟΥ :

Κοινή γνώμη : η δημόσια γνώμη, η γνώμη του λαού, είναι η άποψη που σιωπηρά αποδέχεται ή ρητά εκφράζουν στην πλειοψηφία τους τα μέλη μιας κοινότητας - τοπικής, εθνικής, διεθνούς - για θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Η κοινή γνώμη δεν μπορεί ν' αποκρυσταλλωθεί με ψηφοφορία, γιατί δεν είναι άθροισμα ομοίων γνώμων πολλών ατόμων, αλλά σύνθεση διαφόρων γνώμων, σύγκλιση.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ /ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ :

Στην αρχαία εποχή σχηματιζόταν κι εκδηλωνόταν :

- στην Εκκλησία του δήμου
- στις Θρησκευτικές και άλλες γιορτές
- στις Παραστάσεις των τραγωδιών, ιδιαίτερα με το χορό. Ο Σωκράτης αναφέρεται στη «γνώμη των πολλών»
- Στην εποχή μας διαπιστώνεται με τις δημοσκοπήσεις (γκάλοπ) και αποτελεί δύναμη που καθορίζει τόσο τις προτιμήσεις και τη συμπεριφορά των πολιτών αλλά και τις αποφάσεις των κυβερνήσεων.

ΜΟΡΦΕΣ:

- Στατική (διαμορφώνεται από διάφορες παραδόσεις)
- Δυναμική (διαμορφούμενη από άλλους παράγοντες)
- Αυθόρμητη ή κατευθυνόμενη (αποτελεσμα σκόπιμης ενέργειας)
- Ομόθυμη # Πλουραλιστική (=αποτελείται από μια σειρά απόψεων που δε συμπίπτουν η μια με την άλλη)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

-Παραδόσεις, προκαταλήψεις ήθη κ' έθιμα => καθορίζουν τα κριτήρια αξιολόγησης, αποδοχής ή απόρριψης μιας πράξης ή μιας ιδέας, καθώς αποτελούν βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις

-Παιδεία

με την παροχή γνώσεων και την ανάπτυξη της αντιληπτικής και κριτικής ικανότητας συντελεί στη διαμόρφωση γνώμης

-Μέσα μαζικής ενημέρωσης =>

με το σχολιασμό και την ερμηνεία που δίνουν στα γεγονότα, την προβολή αξιών και προτύπων ζωής, την ποικιλόμορφη πληροφόρηση ή την προπαγάνδα με τις διαφημίσεις επηρεάζουν, διαμορφώνουν ή «κατασκευάζουν» την κοινή γνώμη.

-Πολίτευμα

ελευθερία έκφρασης, ελεύθερη διακίνηση ιδεών, επιτρέπει το σχηματισμό και την εκδήλωση της κοινής γνώμης

-Πνευματικοί άνθρωποι=>

άτομα με κύρος και προσωπική ακτινοβολία από τον πολιτικό, καλλιτεχνικό ή θρησκευτικό χώρο, με την απήχηση που έχουν στο λαό οι απόψεις τους επηρεάζουν και κατευθύνουν την κοινή γνώμη

-Συμφέροντα

η κρίση και η θέση, το οπτικό πεδίο ατόμων ή ομάδων καθορίζεται από το συμφέρον, που ρυθμίζει προθέσεις ή συμπεριφορές -Γεωγραφική θέση

αστικό κέντρο ή επαρχία, παραθαλάσσια ή δυσπρόσιτη κι ορεινή περιοχή κτλ. ανάλογα διαμόρφωση «ελαστικής» ή αυστηρής και συντηρητικής κοινής γνώμης.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

A. ΘΕΤΙΚΕΣ

-Το άτομο «δεσμεύεται από την κοινή γνώμη =>

αποφεύγει τις συγκρούσεις, διαλέγεται, διαμορφώνει σωστή κοινωνική συμπεριφορά, ελέγχει τα πάθη του, δεν εκτρέπεται σε πράξεις που προκαλούν το κοινό αίσθημα

-αισθάνεται ικανοποίηση, αισιοδοξία, ηρεμία, όταν η κοινή γνώμη εκφράζεται ευμενώς

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- προοδεύει οικονομικά, γνωρίζει την κοινωνική καταξίωση, αφού χαίρει εμπιστοσύνης του κοινού.
- ενθαρρύνεται, επαινείται από την κοινή γνώμη, ωθείται σε ενέργειες που υπηρετούν το κοινό καλό
- η κοινή γνώμη διαμορφώνει πολιτικό ήθος => ελέγχει την εξουσία, είναι εκδήλωση του ενδιαφέροντος του πολίτη για τις κοινές υποθέσεις
- συμβάλλει στη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την επικράτηση της ειρήνης
- πετυχαίνεται η βελτίωση ποιότητας ζωής => εκδηλώσεις, συγκεντρώσεις, πορείες ,αφύπνιση, δραστηριοποίηση επίλυση προβλημάτων

B. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ

- Όταν η κοινή γνώμη δεν είναι σχηματισμένη ύστερα από πολύπλευρη κι αντικειμενική πληροφόρηση, αλλά είναι αποτέλεσμα προπαγάνδας και παραπληροφόρησης
  - τροφοδότηση του συντηρητισμού => καταπνίγεται κάθε προοδευτική άποψη, γιατί η κοινή γνώμη από αδυναμία να κατανοήσει μια εμπνευσμένη και καινοτόμο ιδέα ή πράξη, τη διαβάλλει κι εναντιώνεται σ' αυτή
  - πολιτική δυσλειτουργία => δημαγωγία, κολακεία, οχλοκρατία, αναρχία
  - μαζοποίηση - χειραγώγηση -> στέρηση ελευθερίας ατόμου, υιοθέτηση προσποιητής συμπεριφοράς, περιορισμός ατομικής πρωτοβουλίας, απομόνωση - περιθωριοποίηση κάποιων ατόμων.
  - π.χ. καθορισμός συμπεριφοράς σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις ντύσιμο, κουρέματος => η περιορισμός προσωπικής ζωής.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ για τη διαμόρφωση ορθής κοινής γνώμης

Σωστή στάση ατόμου

- σεβασμός στη γνώμη της πλειοψηφίας
- συμβιβασμός => θεμιτός κι αναγκαίος, προκειμένου να μην περιθωριοποιηθεί το άτομο από το κοινωνικό σύνολο
- κριτική στάση, συνειδητοποίηση ότι η κοινή γνώμη δεν εκφράζει πάντα το σωστό
- αντίσταση στην ισοπέδωση πάνω στα προβλήματα=> σχηματισμός προσωπικής άποψης γ'αυτά.

-Παροχή ολοκληρωμένης παιδείας

διάπλαση ατόμων με βούληση κ' κρίση

-Σωστή λειτουργία των μέσων μαζικής ενημέρωσης

- συνειδητοποίηση της ευθύνης τους στη διαμόρφωση κοινής γνώμης
- αντικειμενική και σφαιρική πληροφόρηση
- αποφυγή «κιτρινισμού»

τήρηση δημοσιογραφικής δεοντολογίας

-Διασφάλιση δημοκρατίας

- ελευθερία σκέψης και έκφρασης
- αποφυγή δημαγωγίας
- πολιτικό ήθος

**« Ρ Ι Α Λ Ι Τ Ι » Τ Η Λ Ε Π Α Ι Χ Ν Ι Δ Ι Α -
Δ Η Μ Ο Σ Ι Ο Π Ο Ι Η Σ Η Ι Δ Ι Ω Τ Ι Κ Η Σ Ζ Ω Η Σ**

ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΟΥΝ ΤΑ ΥΨΗΛΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΤΗΛΕΘΕΑΣΗΣ

- ικανοποίηση περιέργειας (σκανδαλοθηρικές πτυχές εκπομπών)
- αίσθηση συμμετοχής στην εξέλιξη, έκβαση παιχνιδιού (ανάγκη λόγω αποστασιοποίησης στις σύγχρονες διαπροσωπικές σχέσεις)
- θεαματοποίηση - τηλεοπτική βίωση προβλημάτων των άλλων- ενεργούν λυτρωτικά - καθησυχάζουν)
- κρίση αξιών- ιδεολογιών ->άμβλυνση πνευματικών, κοινοτικών, πολιτιστικών ενδιαφερόντων
- αμεσότητα ρεαλιστικού θεάματος
- πειστικές βιοτικές συνθήκες (υπερεργασία - αποξένωση - μοναξιά) -θέαση εύπεπτων
- προγραμμάτων - ανάγκη φυγής, εκτόνωσης, περιορισμένες ως ανύπαρκτες δυνατότητες επιλογής άλλου προγράμματος λόγω του εμπορικού προσανατολισμού των **Μ.Μ.Ε**

-ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- υποβάθμιση αισθητικής του δέκτη - προσβολή νοημοσύνης
- αποπροσανατολισμός από υγιή κοινωνικά - πολιτικά ενδιαφέροντα
- νομιμοποίηση - εδραίωση αντίληψης πως είναι επιτρεπτή η εκούσια εκχώρηση ατομικών δικαιωμάτων
- προβολή αρνητικών προτύπων : εύκολος πλουτισμός - ιδανικού του ελάσσονος μόχθου
- αναγνωρισιμότητα κ' όχι σπουδές - εργασία συμβάλλουν στην επίτευξη στόχων
- αρνητική επίδραση στην ψυχολογική ισορροπία συμμετεχόντων : ιδιότυπος ψυχισμός - τραυματικές εμπειρίες
- αλλοτρίωση χαρακτήρα πρωταγωνιστών - εξευτελισμός προσωπικότητάς τους (βορά στην κοινή περιέργεια - απεμπόληση ατομικών δικαιωμάτων - καταρράκωση αξιοπρέπειας - υπονόμευση ανιδιοτελούς συντροφικότητας)

-ΛΟΓΟΙ

- αδιέξοδο, απογοήτευση, απόγνωση
- έλλειψη κοινωνικής πρόνοιας
- πρόκληση θορύβου για κινητοποίηση κρατικών μηχανισμών
- εκδικητικές τάσεις-πάθος για δικαίωση από το διασυρμό υπαιτίων
- μοναξιά - έλλειψη στοργής από την οικογένεια - αδιαφορία κοινωνικού περιβάλλοντος
- επίδραση προτύπων -επιθυμία για δημοσιότητα
- χαμηλό μορφωτικό επίπεδο - έλλειψη κριτικού πνεύματος

-ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΟΥΝ

- ευαισθητοποίηση, συνειδητοποίηση αρνητικών επιδράσεων από το κάθε άτομο
- ευρύτερη αναθεώρηση πλαισίου αξιών
- πνευματική καλλιέργεια
- ανάπτυξη αισθητικής
- διαμόρφωση υγιούς πολιτικής συνείδησης
- δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

A) Μ.Μ.Ε. Τύπος - Ραδιόφωνο - Τηλεόραση =>
μαζικοί κρουνοί πληροφοριών, επίδοξοι υποστηρικτές της αντικειμενικής πληροφόρησης, ιδιάζουσα επικοινωνιακά μέσα

Πρώτη θέση κατέχει η τηλεόραση: με τη δύναμη της εικόνας είναι απλή, ξεκούραστη, «εύπεπτη»

Ακολουθεί το ραδιόφωνο : με τον προφορικό λόγο, προσιτός στο ευρύ κοινό

Τρίτη θέση ο Τύπος : με τον γραπτό λόγο που δεν είναι «εύπεπτος»

1ον --> Ιεράρχηση ως προς την απήχηση τους στις μάζες

2ον => Ιεράρχηση με βάση την αντικειμενικότητα πληροφόρησης

Πρώτη θέση : Τύπος->διασταύρωση πληροφοριών, αναζήτηση αιτιών

Ακολουθεί : Ραδιόφωνο->ενεργοποίηση σκέψης, συσχέτιση, αξιολόγηση

Τρίτη θέση : Τηλεόραση->καθήλωση του τηλεθεατή στο «κατ' αίσθηση αντιληπτό».

Η ΕΙΔΗΣΗ

στον ΤΥΠΟ : περιεκτική, ουσιώδης, με λόγο προηγμένο κ' παιδευτικό (δυνατότητα του αναγνώστη να την ξαναδιαβάσει)

στο ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ: μεταδίδεται με όσο γίνεται λιγότερες κ' απλούστερες λέξεις γιατί απευθύνεται σε αόριστο κ' πολυπληθέστερο κοινό σε αντίθεση με τον Τύπο. Επιστράτευση μουσικής για να τονίσουν, να υποβαθμίσουν ή να υπερθεματίσουν τα γεγονότα.

στην ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ: ανάλογη μορφή με αυτή της τηλεόρασης. Επικυριαρχία Εικόνας. Ο λόγος της είδησης συμπτυκνώνεται, απλουστεύεται κ' συνθηματοποιείται (ρηχός, μηχανικός λόγος)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ : η μορφή του ειδησεογραφικού υλικού της τηλεόρασης κερδίζει όλο και πολυπληθέστερο κοινό.

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟ

Διττός ο ρόλος της τηλεόρασης απέναντι στο βιβλίο

1ον ως ψυχαγωγικό & παιδαγωγικό μέσο, μέσο επικοινωνίας του ανθρώπου με τον κόσμο του - έτσι συμβάλλει καθοριστικά στη διάδοση του βιβλίου (γνωστικό πλάτεμα οριζόντων, παιδείωση ανθρώπου, διαφήμιση βιβλίου)

2ον η προβολή υλιστικών & αντιπνευματικών προτύπων απομακρύνει το άτομο από το βιβλίο.

ΑΛΛΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΛΛΟ ΗΧΟΒΙΒΛΙΟ

Προσέγγιση του θέματος από διαφορετική σκοπιά

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ

Τα μέσα επικοινωνίας μπορούν να είναι όργανα εξουσίας ή όπλο επαναστατικό, εμπορικό προιόν ή εργαλείο παιδείας.

Μπορούν να υπηρετήσουν σκοπούς απελευθερωτικούς ή σκοπούς καταπιεστικούς. Μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση της ατομικής προσωπικότητας, όπως και στην ομοίμορφη «κοπαδοποίηση» της ανθρωπότητας.

(Απόσπασμα έκθεσης της Διεθνούς Επιτροπής Προβλημάτων των Μέσων Επικοινωνίας[21/2/1980], της οποίας πρόεδρος ήταν ο πρώην υπουργός Εξωτερικών της Ιρλανδίας κ.Σον Μακ Μπράιντ)

Τα Μ.Μ.Ε δεν είναι ούτε «καλά» ούτε «κακά» ούτε «ουδέτερα», είναι όμως αντανάκλαση μιας πραγματικότητας. Επειδή είναι δυνατόν να «παιδεύουν, εκπαιδεύουν και παραπαιδεύουν, μορφώνουν, διαμορφώνουν και παραμορφώνουν», η ανάγκη να εξοπλιστεί η νέα γενιά με τα κατάλληλα εφόδια για την καλύτερη χρήση τους προβάλλει όσο ποτέ άλλοτε.

(Π.Πάντζου «Το παράλληλο σχολείο» από τον περιοδικό τύπο)

Την αναγκαιότητα της τηλεόρασης αλλά και των άλλων μέσων επικοινωνίας για την εξουσία καταδεικνύει χαρακτηριστικά η άποψη U.ECO

< Πριν λίγα χρόνια ακόμη, όποιος ήθελε να πάρει την πολιτική εξουσία σε μια χώρα δεν είχε παρά να αποκτήσει τον έλεγχο του στρατού και της αστυνομίας. Σήμερα μόνο στις υποανάπτυκτες χώρες οι φασίστες στρατηγοί, για να κάνουν πραξικόπημα, χρησιμοποιούν ακόμη τα τανκς (...) Σήμερα μια χώρα ανήκει σε αυτόν που ελέγχει τα μέσα ενημέρωσης >

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε

- Αναμφισβήτητη η προσφορά των Μ.Μ.Ε στη δημιουργική «σύγκρουση» των πολιτιστικών ρευμάτων των λαών. Αλλά :

Οι ισχυροί της γης με την εξής τακτική : εικονογραφημένα περιοδικά, κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικά προγράμματα & διαφημίσεις διοχετεύουν στους δέκτες όλων των λαών αξίες & μηνύματα που επιθυμούν οι βαρώνοι των media) να είναι κάτοχοι πολιτικής εξουσίας στις αναπτυσσόμενες χώρες : Αποτέλεσμα - Οι « υπό ανάπτυξη» λαοί γίνονται ανώνυμοι, απρόσωπα σύνολα, στη διάθεση ανθρώπων που δεν γνωρίζουν, γεγονότων που δεν ελέγχουν, αποφάσεων στις οποίες δε συμμετέχουν. Αποξενώνονται από τις δικές τους συνήθειες και παραδόσεις.

Η πολιτιστική επικυριαρχία μέσα από τα Μ.Μ.Ε είναι πιο ύπουλη από την πολιτική ή οικονομική επικυριαρχία.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε ΣΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΑΛΛΗΛΟΣΕΒΑΣΜΟ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ, ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΛΑΩΝ

- Προώθηση μέσω Μ.Μ.Ε της αξίας του διπλανού μας, σεβασμού του ως αυθύπαρκτης προσωπικότητας : γνώρισμα διανθρώπινων Μ.Μ.Ε
- Τα Μ.Μ.Ε που αγκαλιάζουν κάθε άνθρωπο ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής ή κοινωνικής ομάδας καταδικάζουν άμεσα κοινωνικούς στιγματισμούς (δηλ. άρση κάθε ρατσιστικής νοοτροπίας, προβολή ανθρωπιάς κι οικειότητας μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας)
- Με έρευνες στο χώρο της ιστορίας, του πολιτισμού και της καθημερινής ζωής άλλων λαών κάνουν το μέσο πολίτη να γνωρίζει την πραγματικότητα και να σέβεται την αυτόνομη πορεία του άλλου λαού χωρίς προλήψεις, δόγματα και φανατισμούς.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε

α) ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΣ (δεν επιτρέπεται καμιά παρέμβαση του δέκτη την ώρα που εκπέμπεται- αδυναμία διαλόγου)

β) ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΑΠΡΟΣΒΛΗΤΟΣ (αν και ο δέκτης έχει τη δυνατότητα να τον αμφισβητήσει, η φωνή του μηδενίζεται από την τεράστια υπεροχή του Μέσου)

γ) ΛΟΓΟΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ (γιατί επιβάλλουν λεξιλόγιο,, τύπους, σχήματα, εκφραστικούς τρόπους)

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑ : ο λόγος του Τύπου ήταν παιδευτικός. Σήμερα βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο. Διαπιστώνουμε προχειρότητα και σπουδαιοφάνεια. Υπάρχει έντονο εκφραστικό πρόβλημα με κατάχρηση στερεοτύπων, συνθηματολογίας.

ΜΠΟΡΟΥΝ ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΩΣ ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ : (ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΟΜΠΟΥ- ΔΕΚΤΗ)

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ, ΕΑΝ :

1ον Ο ΠΟΜΠΟΣ

1. Αναβιβάζει τον πολίτη σε ισότιμο εταίρο μιας γόνιμης επικοινωνίας (σεβασμός του πολίτη ως «έλλογου» όντος)

2. Δεν αντιμετωπίζει τον πολίτη ως « μαζικό » δέκτη. Επιτρέπει και την πρόσβαση των πολιτών στα μέσα πληροφόρησης.

2ον Ο Δ Ε Κ Τ Η Σ

1. Απαίτηση ενδιαφέροντος και προσπάθειας σ' ότι αφορά τη διαμόρφωση της σχέσης του με τα μέσα πληροφόρησης (όχι εφησυχασμός) 2. Αντίταξη του πνεύματός του στον κυκεώνα πληροφοριών 3. Καλλιέργεια της ερευνητικής του ματιάς μέσω του σχολείου 4. Να μάθει το σχολείο στους νέους να αναλύουν εφημερίδα, τηλεόραση και ραδιόφωνο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ : ΑΜΦΙΜΟΝΟΣΗΜΑΝΤΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ (δραστηριοποίηση και των δύο φορέων, πολίτη και μέσων)

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ –
ΥΠΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ-ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ**

Έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικής τηλεόρασης και σχολείου (Μοναδική επαφή - ετήσιοι εγκύκλιοι υπουργείου παιδείας)

Μονόδρομη λειτουργία της εκπαιδευτικής τηλεόρασης ενώ βασικό χαρακτηριστικό της είναι η σχέση διπλής κατεύθυνσης, δηλαδή διάλογος και συμμετοχή του θεατή.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ- ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΕΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, όπως :

Απευθύνεται ταυτόχρονα στο μάτι κι το αφτί, στη νόηση και το συναίσθημα Συγκεντρώνει γύρω της σωστή πληροφόρηση για κάθε εξέλιξη στο σύγχρονο κόσμο .Εξασφαλίζει άμεση και σωστή πληροφόρηση για κάθε εξέλιξη στο σύγχρονο κόσμο .Ακόμη και τη βασική μειονεξία της τηλεόρασης δηλ. το ανεπανάληπτο, το καταργεί με την επανάληψη των εκπομπών της, με αναπαραγωγή ,κατάθεση σε βιντεοκασέτες **ΚΑΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΙΔΑΝΙΚΟ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ (3/4 διδασκαλία έδρας, 1/4 ραδιοτηλεόραση)**

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η εκπαιδευτική ραδιοτηλεόραση χρειάζεται «υλικό υποστήριξης» : έντυπα ,βιβλία, φυλλάδια, τεύχη αλλά και μαγνητοταινίες, φιλμάκια, δίσκους κ.ά. Η ραδιοτηλεόραση στο πλευρό των ατόμων με ειδικές ανάγκες « ειδικά προγράμματα » για αναλφάβητους, γονείς, ηλικιωμένους, ανάπηρους, επίδοξες μητέρες, κοινωνικές λειτουργούς, ορειβάτες, υποβρύχιους ψαράδες, νοσοκόμες, αγρότες κ.τ.λ.

ΕΦΟΔΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΠΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε

ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ : Μια μόρφωση στερεή που θα κάνει την αυριανή ανθρωπότητα πιο απαιτητική, πιο ανεξάρτητη απέναντι σ' εκείνους που θα αναλάβουν να την πληροφορήσουν, να την καθοδηγήσουν και να τη διασκεδάσουν με τον τύπο, τον κινηματογράφο, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Οπλισμός της διάνοιας με ανάπτυξη των κριτικών δυνάμεων, τόνωση της συνείδησης του αγαθού, καθορισμός της αίσθησης του ωραίου Δηλαδή : διασταύρωση πληροφοριών, κριτική εξάσκηση στο «διάβασμα» των εικόνων.

ΠΟΙΟΣ Ο ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΡΟΛΟΣ ΠΟΥ ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Σχολιασμός του ερωτήματος με την παράθεση των απόψεων του Ε. Παπανούτσου

- Είσαι ο δάσκαλος ενός άλλου καιρού -Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών, και για τα πιο μικρά στην ηλικία απιδιά, έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι. Μπορεί λοιπόν ο μαθητής, ανάλογα με τη δύναμη και την όρεξη του, να προμηθεύεται ελεύθερα και απεριόριστα «ειδήσεις» από όλες τις περιοχές της ανθρώπινης περιέργειας - ιστορικές, γεωγραφικές, βιολογικές, ανθρωπολογικές, φυσικής, χημείας, κοσμογραφίας, ηλεκτρολογίας, κάθε λογής τεχνικής, από τις υποβρύχιες μηχανές που εξερευνούν το βυθό των ωκεανών έως τα διαστημόπλοια που διασχίζουν τους ουρανούς...

Σήμερα στην προμήθεια πληροφοριών είμαστε ακόμα πιο τυχεροί από τους πατέρες και τους παππούδες μας. Στους κρουνοί της πληροφόρησης προστέθηκε ο κινηματογράφος (ταινίες εκπαιδευτικές), το ραδιόφωνο και η τηλεόραση (μορφωτικά προγράμματα). Προσφορά απέραντη για τη συγκέντρωση γνωσιολογικού υλικού από όλους τους χώρους της φυσικής, ακόμα και της ιστορικής («κοινωνικής») πραγματικότητας. Με μια κινηματογραφική ταινία μπορούμε να ταξιδέψουμε σε ζούγκλες και έρημους, στους πόλους και στον ισημερινό, και να γνωρίσουμε από πολύ κοντά την εδαφολογική και κλιματολογική φυσιογνωμία, τη χλωρίδα και την πανίδα τους, όχι «νεκρά», όπως στις εικόνες ενός βιβλίου ή στον γεωγραφικό χάρτη, αλλά ολοζώντανα, σαν να μετέχουμε οι ίδιοι στην ύπαρξη και στις περιπέτειες τους. Η τηλεόραση είναι ακόμα πιο εκπληκτική : μπορεί να μας μεταφέρει στο λαβύρινθο ενός χημικού ή ηλεκτρικού εργαστηρίου, για να παρακολουθήσουμε ως την παραμικρή λεπτομέρεια περιπλοκότατα πειράματα, όπως μπορεί να μας κάνει «αυτόπτες μάρτυρες» με τις αισθήσεις μας παρόντες στην εκτόξευση ενός δορυφόρου ή στην προσσελήνωση ενός διαστημόπλοιου. Θα μας φθονούσαν οι παλαιότερες γενιές αν έβλεπαν από πόσες (σε αριθμό) και ποιες (παραστατική δύναμη) πηγές αντλεί ένας σημερινός άνθρωπος τις πληροφορίες του : Μια ανακάλυψη ή μια καταστροφή, μια πολιτική μεταβολή ή ένα έγκλημα γίνεται στην άλλη άκρη της οικουμένης, και σε λίγα λεπτά της ώρας τα πληροφορούμαστε από το ραδιόφωνο, ή την επομένη διαβάζουμε τις λεπτομέρειές τους στην πρωινή εφημερίδα μας. Ο κόσμος ολόκληρος χωράει σήμερα μέσα στο μικρό μας δωμάτιο... Πώς εκμεταλλευόμαστε στη διδασκαλία αυτούς τους θησαυρούς που μας χάρισε η πρόοδος της τεχνολογίας του αιώνα μας (αντιστάθμισμα του ολέθρου που προκαλεί με άλλες επινοήσεις της).

Γι'αυτό...πρώτα πρέπει να ανοίξεις, για τις ανάγκες των μαθητών σου, όλους τους κρουνοί πληροφοριών που υπάρχουν σήμερα και να τους διδάξεις πώς να τους χρησιμοποιούν.

Κατόπιν...

Επεξεργασία της πληροφορίας : ο διάλογος

Μάθηση, όπως είπαμε, δεν είναι η πρόσκτηση μιας πληροφορίας (ή ενός πλήθους πληροφοριών) αλλά η επεξεργασία της με την παρατηρητικότητα, τη φαντασία, την κρίση μας, ενόψει ενός προβλήματος και με σκοπό τη λύση αυτού του προβλήματος, εάν και όσο τούτο είναι δυνατόν.

INTERNET - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ

Οι Η/Υ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ :

Για την επεξεργασία κειμένων

Για προγραμματισμό

Για τη διδασκαλία σχολικών μαθημάτων

ΣΚΕΨΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Επικοινωνία ανθρώπου - υπολογιστή => ανθρωποκεντρική

Μέσο για την προσπάθεια επέκτασης του μυαλού μας

Η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών αυξάνει απεριόριστα => περισσότερος χρόνος για ανθρώπινη επικοινωνία με τον μαθητή

Μάθηση => ευχάριστη διαδικασία και ενδιαφέρουσα

Μείωση προσπάθειας για αποστήθιση, καλύτερη οργάνωση γνωστικού υλικού

Ο προγραμματισμός ενός Η/Υ προϋποθέτει ευρύτητα στη γνώση, αντιδογματική σκέψη

Ο μαθητής μπορεί να «βλέπει» τη σκέψη του (γίνεται δάσκαλος του εαυτού του)

Ο προγραμματισμός δίνει τη δυνατότητα ελέγχου λαθών και την

αίσθηση ελέγχου της συσκευής (αφαιρετική λογική).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ Η/Υ

Ατονία διαίσθησης, συναισθηματισμού

Μυθοποίηση τεχνολογίας => θεώρηση Η/Υ ως άνεση, ανάπαυση, ξεκούραση

Υποβιβασμός επικοινωνίας δασκάλου - μαθητή

Οι Η/Υ δεν έχουν δική τους σκέψη

Αποξένωση από κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον

Κίνδυνος παραγκωνισμού ελληνικής γλώσσας

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ: Ένα πρόγραμμα διδακτικό με Η/Υ, που έχει λάβει υπόψη του ότι το παιδί δεν είναι απλώς μια σκεπτόμενη μηχανή, αλλά ένα αναπτυσσόμενο άτομο που έχει συναισθήματα, κίνητρα, δικό του τρόπο αντίδρασης, που ανήκει σε μια ομάδα με κάποιο ρόλο, που προέρχεται από μια οικογένεια με δικά της χαρακτηριστικά, ένα πρόγραμμα που επιφυλάσσει έναν ενεργό ρόλο στο δάσκαλο, αξιοποιεί την εμπειρία του και καθιστά τη διδασκαλία περισσότερο ευέλικτη και δημιουργική, είναι εκείνο που έχει τις περισσότερες πιθανότητες να πετύχει τους στόχους του.

BIBΛΙΟ

Κατά κοινή παραδοχή το βιβλίο αποτελεί μία αστείρευτη πηγή γνώσης. Σήμερα η κυκλοφορία του είναι μεγάλη και περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών και γνώσεων. Όμως συχνά από πολλούς πνευματικούς ανθρώπους ακούγεται η διαπίστωση, ότι ο Νεοέλληνας δε διαβάζει αρκετά

α.) Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, η προσφορά του βιβλίου;

β.) Ποιες είναι οι αιτίες που ο Νεοέλληνας δε διαβάζει;

γ.) Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορεί ν' αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα;

ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΝΝΟΙΑ : το βιβλίο

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ: α.) προσφορά-σημασία του βιβλίου(π.χ.

«αστείρευτη πηγή γνώσης» μας λένε τα δεδομένα του θέματος β.) αντίφαση: η έκδοση και η κυκλοφορία των βιβλίων αυξήθηκαν, οι άνθρωποι όμως, και ειδικά ο Νεοέλληνας, δε διαβάζουν => κρίση του βιβλίου γενικά και ειδικά στη χώρα μας γ.) αιτίες που δε διαβάζει ο Νεοέλληνας δ.) συνέπειες=>όχι ζητούμενο του θέματος, αλλά απορρέει από το ερώτημα και μας προετοιμάζει για το γ' συνοπτική πργφ. - μεταβατική ε.) τρόποι-μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

1.ΠΡΟΛΟΓΟΣ:α.) συνοπτική ιστορική αναδρομή (συγκριτική μέθοδος)-ανακάλυψη τυπογραφίας από Γουτεμβέργιο =>σήμαινε μία «επανάσταση» στον τομέα της γνώσης για τους ανθρώπους β.) γενική αναφορά στην αξία του βιβλίου ως φορέα γνώσεων κ' ιδεών κ' ως μέσων ψυχαγωγίας γ.) επισήμανση της κρίσης που περνά το βιβλίο -η αγορά και ανάγνωση του σήμερα, παρά την ευκολία πρόσβασης σ'αυτό και την ποικιλία θεμάτων των σύγχρονων βιβλίων και ειδικά στην Ελλάδα => αποδοχή της διαπίστωσης ότι ο Νεοέλληνας δε διαβάζει

Σημείωση . βλέπουμε πως ένας καλός πρόλογος μπορεί ν' αποτελεί συνδυασμό των διαφόρων μεθόδων π.χ. εδώ- συγκριτική μέθοδος (συνοπτικά) και επαναδιαπραγμάτευση των δεδομένων του θέματος.

2. ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ :

Α. ΠΡΟΣΦΟΡΑ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΥ

-το βιβλίο καταγράφει και διασώζει τις ανθρώπινες γνώσεις, απαθανατίζει το παρόν, αλλά και συντηρεί το παρελθόν και την ιστορία, μεταφέρει στις επόμενες γενιές την πείρα των παλιότερων => δημιουργικότητα -διατηρεί, έτσι, την εθνική ταυτότητα και φυσιογνωμία κάθε λαού, καθώς διασώζει την παράδοση

-είναι φορέας επικοινωνίας μεταξύ ατόμων =>διευκολύνει την επικοινωνία καθώς απελευθερώνει από την αμάθεια και συντελεί στην κατανόηση και συνεννόηση αλλά και μεταξύ λαών

--διαδίδει τα επιστημονικά ,πολιτιστικά, πνευματικά επιτεύγματα κάθε χώρας, σ'όλο τον κόσμο και συνενώνει τους λαούς (μεταφράσεις -διευκολύνουν αυτό το έργο)

-αποτελεί βασικό όργανο διδασκαλίας, μάθησης, μόρφωσης =>συντελεί στην πνευματική ανάπτυξη του ατόμου :

=>διδάσκει, ενημερώνει, προβληματίζει =>οξύνει την αντίληψη και το πνεύμα =>αναπτύσσει την κριτική ικανότητα

->διευρύνει τη φαντασία, τους πνευματικούς ορίζοντες και τα ενδιαφέροντα

=>απαλλάσσει από μοιρολατρίες, προλήψεις, δεισιδαιμονίες =>ικανοποιεί την έμφυτη τάση του ανθρώπου για μάθηση, την ανάγκη του <ειδέναι>

-συμβάλει όμως και στη διαμόρφωση του χαρακτήρα : καλλιεργεί ψυχικά τον άνθρωπο

=>οξύνει την ευαισθησία του(κάθε είδους και την κοινωνική) - καλλιεργεί τις αρετές (ηθικοποίηση ατόμου) =>παρέχει πρότυπα για μίμηση και αποφυγή, ιδανικά -

=>προβληματίζει, παιδαγωγεί, σωφρονίζει

-συμβάλλει στη γνωριμία με τη γλώσσα και τη γλωσσική καλλιέργεια -προάγει τις επιστήμες

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

και τον πολιτισμό

-συντροφεύει κ' ψυχαγωγεί, γεμίζει δημιουργικά τις ώρες του ελεύθερου χρόνου

Προϋπόθεση για όλα τα παραπάνω ;

η ανάγνωση καλών βιβλίων κι όχι χάσιμο χρόνου με κόμικς, περιοδικά «ποικίλης ύλης» πορνοπεριοδικά ή δακρύβρεχτες «νουβέλες» βιβλία γενικά κακού περιεχομένου που... είτε αποπροσανατολίζουν τους αναγνώστες, εξυπηρετώντας οικονομικές ή πολιτικές σκοπιμότητες είτε οδηγούν στην αλλοτρίωση και τη σύγχυση, δηλητηριάζουν την ψυχή, ξυπνούν ταπεινά ένστικτα.

Σημαντική ,λοιπόν, η ανάγκη σωστής επιλογής βιβλίων ,από το αναγνωστικό κοινό με σύνεση και προσοχή.

Β. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΑΝΤΙΦΑΣΗΣ

-άνοδος βιοτικού επιπέδου των πολιτισμένων χωρών, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

-άνοδος μορφωτικού επιπέδου =>επέκταση υποχρεωτικής φοίτησης (μέχρι 15-18 ετών), αναβάθμιση παιδείας

-η τελειοποίηση των εκδοτικών μέσων και η ανάπτυξη των μηχανισμών εμπορίας και κυκλοφορίας βιβλίων

-η αύξηση των ενδιαφερόντων των σύγχρονων ανθρώπων και του ελεύθερου χρόνου τους => όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην αύξηση των εκδόσεων και στην κυκλοφορία των βιβλίων
Αντίφαση => παρόλα αυτά όμως το βιβλίο σήμερα (η αγορά κ' ανάγνωση του) περνά κρίση =>

-οι άνθρωποι δε διαβάζουν σοβαρά παρά μόνο χαμηλής ποιότητας, «φτηνιάρικα» βιβλία κ' περιοδικά

-αγοράζουν βιβλία ως διακοσμητικά για να στολίζουν τις βιβλιοθήκες τους

-διαβάζουν ή ασχολούνται με «εξειδικευμένα» θέματα που τους ενδιαφέρουν είτε επαγγελματικά μόνο, είτε τους διασκεδάζουν πχ. ποδοσφαιρικά, κοσμικά, σκάνδαλα κλπ.

Συμπέρασμα => το ενδιαφέρον του κοινού για τη μελέτη είναι δυσανάλογο προς τον αυξημένο αριθμό εκδόσεων. Ειδικά, ο Νεοέλληνας σε σχέση με τους υπόλοιπους Ευρωπαίους (πχ. Σκανδιναβούς) διαβάζει λιγότερο πχ. ο ένας στους έντεκα μόνο διαβάζει εφημερίδα, σύμφωνα με τις στατιστικές.

Γ. ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

•αυξημένη τηλεθέαση- ο Νεοέλληνας προτιμά την τηλεόραση από το βιβλίο, γιατί η εικόνα τον ξεκουράζει, κατά κάποιο τρόπο, από τον καθημερινό κάματο, χωρίς να απαιτεί σκέψη ή προβληματισμό.

•η πάλη για την επίλυση βιοτικών αναγκών και την απόκτηση καταναλωτικών αγαθών, τον απομακρύνει από το διάβασμα και τον οδηγεί στη «φτηνή» κι ανούσια διασκέδαση π.χ μπαρ, καφετέριες, ηλεκτρονικά τραβούν την προτίμηση, ιδίως των νέων

•τα παιδιά, από την άλλη της σχολικής ηλικίας, προτιμούν τα κινούμενα σχέδια στην τηλεόραση και την ανάγνωση εικονογραφημένων περιοδικών(κόμικς) που περιορίζουν την παιδική φαντασία και κρίση και δεν προσφέρουν κανένα μήνυμα ή δίδαγμα

•το βιβλίο δεν προβάλλεται, ούτε διαφημίζεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

•χρησιμοθηρία βιβλίου => ο Νεοέλληνας διαβάζει ό,τι εξυπηρετεί την υπαλληλική του ιδιότητα, τη βιοποριστική του ανάγκη (πχ. ο μαθηματικός την άλγεβρα, ο γιατρός την παθολογία, ο λογιστής τα λογιστικά του βιβλία)=> εξειδίκευση στη γνώση

-ευθύνη διανοούμενων που δεν ενδιαφέρονται να περάσουν στο ευρύ κοινό τους προβληματισμούς τους, μιλούν ακαταλαβίστικα κι έτσι το καλό βιβλίο απευθύνεται μόνο σε μία περιορισμένη κατηγορία πνευματικών ανθρώπων

-διαφορετικά τα ενδιαφέροντα του Νεοέλληνα πχ. κινήγι, ποδόσφαιρο, εκδρομές, έλλειψη πνευματικών ανησυχιών, ο άνθρωπος που διαβάζει για την ελληνική κοινωνία θεωρείται «χαζοκουλτουριάρης» ιδιόμορφος, ονειροπαρμένος

-άνοδος τιμής βιβλίου, περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες Έλληνα

-ευθύνη σχολείου => αρνητική στάση του μαθητή προς το βιβλίο, το συνδέει με την αγωνία των εξετάσεων, τη βαθμοθηρία, τη στείρα αποστήθιση κι έτσι το μισεί, το απεχθάνεται (βλ. σχίσσιμο βιβλίων στο τέλος της χρονιάς)

-ακόμα ,τα σχολικά βιβλία είναι απαρχαιωμένα κι ανιαρά και δεν ανακινούν το ενδιαφέρον

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

του σύγχρονου μαθητή

ο Νεοέλληνας μαθητής δεν ωθείται στο εξωσχολικό διάβασμα

Δ. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ (συνοπτικά)

όχι υποχρεωτική πργφ -δεν αποτελεί ζητούμενο

ο Νεοέλληνας δεν ξέρει να χειρίζεται τη γλώσσα του, φτωχό λεξιλόγιο

δεν αναπτύσσει ενδιαφέροντα και προβληματισμούς, τα θέματα των συζητήσεων του είναι

«τετριμμένα» καθημερινά

του λείπει η κριτική ικανότητα και φαντασία

δεν μπορεί να εκφραστεί γραπτά, να βρει τις κατάλληλες λέξεις για να γράψει αυτό που

θέλει (βλ. αδυναμία μαθητών στην έκθεση)

Ε. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

από το άτομο :συνειδητοποίηση της αξίας του βιβλίου στην

ολοκλήρωση του ατόμου (πνευματική κ' ηθική) από την οικογένεια -προσπάθεια ν'αγαπήσει

το παιδί το βιβλίο από τη μικρή ηλικία

-ώθηση του παιδιού στην ανάγνωση εξωσχολικών, λογοτεχνικών βιβλίων από το σχολείο :

-προσοχή στο σχολικό βιβλίο, ανανέωση, αλλαγή διαδικασίας μάθησης, έμφαση στην

λογοτεχνία -καλλιέργεια της αγάπης για το βιβλίο από δασκάλους κ' καθηγητές από την

πολιτεία

- προβολή του βιβλίου από ΜΜΕ

-διαλέξεις κ' σεμινάρια από αρμόδιους φορείς ,διοργάνωση εκθέσεων βιβλίου, επαφή με το

ευρύ κοινό

-διάδοση βιβλίου στην επαρχία =>ίδρυση οργανωμένων βιβλιοθηκών

-περιορισμός εντύπων - κακών βιβλίων

-προσιτές τιμές

-κρατική μέριμνα και προώθηση Ελλήνων συγγραφέων

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ : ανακεφαλαίωση στην παιδευτική αξία του βιβλίου

αναβάθμιση του πνεύματος και του πολιτισμού

Αντρέ Μαρσώ : «το πνεύμα θα σώσει τον κόσμο»

Βολταίρος : «όποιος σκοτώνει έναν άνθρωπο, σκοτώνει ένα βιβλίο, καταστρέφει την ίδια τη

λογική»

ΕΡΓΑΣΙΑ

I. ΟΡΙΣΜΟΙ :

1.) Εργασία είναι η ενσυνείδητη προσπάθεια που απαιτεί συνδυασμό χειρωνακτικών και πνευματικών δυνάμεων με στόχο την κάλυψη των ατομικών αναγκών και κατ'επέκταση του κοινωνικού συνόλου

2.) Είναι η σωματική ή πνευματική ενέργεια του ανθρώπου που έχει ως σκοπό την παραγωγή συγκεκριμένου έργου

3.) Είναι η απασχόληση σωματικών και πνευματικών δυνάμεων προς παραγωγή έργου- το έργο περί το οποίο ασχολείται κάποιος προς εξοικονόμηση των αναγκαίων -προς το ζην-το επάγγελμα ,ο τρόπος με τον οποίο εργάζεται κάποιος, η τέχνη, η τεχντροπία (καλλιτεχνική εργασία) -ο καταβαλλόμενος για την εκτέλεση κάποιου έργου κόπος.

Μορφές της : α) χειρωνακτική β)πνευματική γ)μικτή

Ιστορική εξέλιξη : Ο άνθρωπος βγήκε από την πρωτόγονη κατάσταση του με την εργασία. Αυτή του έδωσε τη δυνατότητα ν'απαλλαγεί σταδιακά από την ολοκληρωτική εξάρτηση της φύσης και χρησιμοποιώντας τις σωματικές και πνευματικές του δυνάμεις να εξασφαλίσει τα αναγκαία μέσα για την επιβίωσή του. Μ' αυτή κατόρθωσε ν' αποκρυπτογραφήσει τους νόμους της φύσης και να τους θέσει στην υπηρεσία του. Ο σημερινός εξάλλου πολιτισμός είναι αδιάψευστος μάρτυρας των αποτελεσμάτων της εργασίας.

II. ΣΗΜΑΣΙΑ - ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ :

Θετικός ο ρόλος της [επίδραση εργασίας στην εξέλιξη του ανθρώπου]

ΑΤΟΜΟ

-η εργασία αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα εξέλιξης του ανθρώπου, εφόσον συμβάλλει στην αναβάθμισή του και τον βοηθά να απαλλαγεί από την εξάρτηση του με τη φύση. Ο άνθρωπος γίνεται ελεύθερος και κυριαρχεί στη φύση.

-εξασφαλίζει τα υλικά αγαθά, που είναι απαραίτητα για την επιβίωση του -βελτιώνει το βιοτικό του επίπεδο

-ανάπτυξη κοινωνικότητας => με την εργασία το άτομο κοινωνικοποιείται, αναπτύσσει κοινωνική συνείδηση, ενστερνίζεται κ προωθεί τους αναγκαίους όρους της κοινωνικής ζωής, το διάλογο ,τη συνεργασία, την αλληλεγγύη, την άμιλλα

-το άτομο αντιλαμβάνεται μέσα στα πλαίσια της εργασίας πως τα μεγάλα και σημαντικά έργα δεν πετυχαίνονται με την προσπάθεια του ενός , αλλά με τη συμμετοχή πολλών. Αυτή η εκτίμηση οδηγεί στη συνειδητοποίηση των ευθυνών του καθενός, αλλά και στο σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων.

-στο χώρο της εργασίας το άτομο έρχεται σ 'επαφή με πολλούς άλλους κι έτσι του παρέχεται η δυνατότητα σύναψης δεσμών φιλίας και διαπροσωπικών σχέσεων

-είναι παράγοντας ψυχοπνευματικής ολοκλήρωσης του ατόμου

-η εργασία συμβάλλει στη διεύρυνση του πνεύματος, οξύνει το νου και βαθαίνει την κρίση

-ηθικοποιεί το άτομο, αναπτύσσοντας αρετές, όπως ειλικρίνεια, ευθύνη, θέληση, αγωνιστικότητα κ.ά.

-προσφέρει στο άτομο αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία και τη χαρά της δημιουργίας -το άτομο αισθάνεται ότι προσφέρει στον εαυτό του, αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, ότι αξιοποιούνται μέσω της εργασίας οι κλίσεις και οι δυνατότητες του

-διατηρεί τη σωματική του ακμή και την ψυχική του υγεία -συντελεί στην κοινωνική καταξίωση του ατόμου

-το άτομο αποκτά κύρος και γόητρο, εξασφαλίζει με την εργασία μια αξιοπρεπή ζωή και εκπληρώνει τις κοινωνικές του υποχρεώσεις

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

-οικονομική - κοινωνικοπολιτική ανάπτυξη

•η κοινωνία, που έχει στους κόλπους της άτομα πρόθυμα για εργασία, προοδεύει σ'όλους τους τομείς (αύξηση παραγωγικότητας, οικονομική ευημερία, πρόοδος επιστημών και τεχνών, προαγωγή πολιτισμού)

III .ΠΡΟΒΛΗΜΑ

=> σχέση σύγχρονου ανθρώπου με εργασία

1 αίτια που διαμόρφωσαν νέες καταστάσεις στη μέχρι τώρα σχέση ανθρώπου-εργασίας

-η τεχνολογική «έκρηξη» (υπερανάπτυξη επιστήμης και τεχνικής)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- ο γρήγορος πολλαπλασιασμός των γνώσεων
- η αύξηση των αναγκών και προβλημάτων της κοινωνίας
- ο επιστημονικός και οικονομικός ανταγωνισμός
- η χρήση της μηχανής επέβαλαν

α) τον κατακερματισμό της εργασίας, την εξειδίκευση

β) τη μηχανοποίηση, τον αυτοματισμό της εργασίας με σκοπό τη βελτίωση των προϊόντων, την καλύτερη απόδοση του εργαζομένου, την αύξηση της παραγωγικότητας και την άνοδο τελικά του βιοτικού επιπέδου. Τόσο όμως η μηχανοποίηση, όσο και η εξειδίκευση της εργασίας έφεραν:

2. συνέπειες

-αποξένωση του εργάτη από το παραγόμενο προϊόν =>το παραγόμενο προϊόν είναι αποτέλεσμα περισσότερο των μηχανών και λιγότερο του ανθρώπου, ο οποίος αισθάνεται εξάρτημα της μηχανής, ένα γρανάζι στη διαδικασία παραγωγής

-έτσι - απώλεια χαράς δημιουργίας (το παραγόμενο έργο δε φέρει τη σφραγίδα του δημιουργού) - στέρηση κοινωνικής αναγνώρισης και ηθικής ικανοποίησης - δημιουργία ψυχολογικών προβλημάτων (ανία, πλήξη) -αδυναμία ολοκλήρωσης προσωπικότητας, αδυναμία αυτοέκφρασης, περιορισμός φαντασίας, απουσία πρωτοτυπίας - πνευματικός ακρωτηριασμός => η εργασία γίνεται «δουλεία»

-μονομέρεια (μονοδιάστατος άνθρωπος)

•το άτομο στερείται τη δυνατότητα σφαιρικής και πολύπλευρης θεώρησης των πραγμάτων, «νεκρώνεται» πνευματικά

-η εργασία γίνεται αυτοσκοπός (χρησιμοθηρική αντιμετώπιση εργασίας βιοποριστική κ κερδοσκοπική)

• δεν αποτελεί πλέον μέσο έκφρασης των φυσικών και πνευματικών δυνάμεων του ανθρώπου, αλλά αντιμετωπίζεται χρησιμοθηρικά, γίνεται μέσο ικανοποίησης των βιοτικών αναγκών του και πηγή πλουτισμού

• αλλοτρίωση του ανθρώπου, αποξένωση από τη φύση - δεν αναπτύσσονται αρμονικά σωματικές κ' πνευματικές δυνάμεις, που το συνταίριασμά τους είναι απαραίτητο για την ολοκλήρωση του ανθρώπου

-ανεργία => εξαναγκάζει τα άτομα ν' ασχολούνται με εργασίες που δεν τα εκφράζουν, έτσι λείπει το μεράκι και το κέφι, η εργασία γίνεται καταναγκασμός.

III ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ :

-Εξανθρωπισμός τεχνολογίας : να λαμβάνονται υπόψη στο χώρο της εργασίας και οι ανάγκες του ανθρώπου κι όχι μόνο αυτές της οικονομίας. Είναι απαραίτητο το άτομο ν' αναλαμβάνει πρωτοβουλίες =>αίσθηση της δημιουργίας, να πάψει να είναι «δούλος» της μηχανής - χρησιμοποίηση του μυαλού.

-Βελτίωση των εργασιακών συνθηκών : αύξηση αμοιβών, ασφάλεια, κατοχυρωμένα δικαιώματα, καλύτερευση εργασιακού περιβάλλοντος (σχέσεις εργοδότη - εργαζομένου), αύξηση ελεύθερου χρόνου, περιορισμός ωραρίου - μόχθου.

-Σωστή επιλογή επαγγέλματος . επαγγελματικός προσανατολισμός, μέτρα κατά της ανεργίας, αξιοκρατία

Ινδός ποιητής Ταγκόρ : « έπεσα και κοιμήθηκα και ονειρεύτηκα πως η ζωή ήταν χαρά. Ξύπνησα και να ,η ζωή ήταν καθήκον. Εργάστηκα και να, η ζωή ήταν χαρά !!! »

ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Παρά το γεγονός ότι στην εποχή μας πολλοί επιστήμονες είναι άνεργοι, οι νέοι στην πλειονότητα τους επιμένουν να ενταχθούν σε κάποιον επιστημονικό κλάδο. Πώς εξηγείτε το φαινόμενο αυτό ;

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ:

Αρχαία Ελλάδα: κλασική περίοδος => διαχωρισμός εργασίας: «ελευθερίες» οι εργασίες που τις ασκούσαν ελεύθεροι κ' «βάνουσες» ή «χυδαίες» που προορίζονται για τους δούλους. Η υποτιμητική, λοιπόν, αντιμετώπιση των χειρωνακτικών εργασιών δεν αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο μόνο της εποχής μας

ΑΙΤΙΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ Γιατί οι νέοι προτιμούν πνευματικές κι όχι χειρωνακτικές εργασίες;

-Η επιστημονική γνώση κι η πρακτική αξιοποίηση της με την τεχνολογία κυριαρχούν στην εποχή μας=> αποτέλεσμα επιθυμία νέων να μνηθούν στην επιστημονική γνώση και να γίνουν κάτοχοι των τεράστιων δυνατοτήτων που αυτή προσφέρει (« η γνώση είναι δύναμη «Μπέικον »)- διεκδίκηση εισόδου σε κάποια πανεπιστημιακή σχολή ,χιλιάδες κάθε χρόνο οι υποψήφιοι.

-Επικράτηση στερεοτυπικών κοινωνικών αντιλήψεων, που διαχωρίζουν τα επαγγέλματα σε ανώτερα (πνευματικά) και κατώτερα (χειρωνακτικά)=>πίστη στην άποψη ότι τα πνευματικά επαγγέλματα προσφέρουν κοινωνική καταξίωση, κύρος κ' αίγλη.

-Οικογένεια =>οι γονείς προτρέπουν τα παιδιά τους σε πανεπιστημιακές σχολές, για να πραγματοποιήσουν μέσω αυτών δικές τους επιθυμίες- πόθους.

-Εκπαίδευση =>παρέχει συγκεκριμένους προσανατολισμούς στους νέους, δεν τους κατευθύνει σωστά.

-Υποβαθμισμένες στη χώρα μας οι τεχνικές σχολές =>δεν προσφέρουν ουσιαστική γνώση, ούτε κατοχυρώνουν επαγγελματικά τους αποφοίτους τους.

-Συνθήκες εργασίας, δυσκολότερες στα χειρωνακτικά επαγγέλματα, περισσότερη σωματική κόπωση, χαμηλοί μισθοί

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

-Ανεργία –περισσότεροι πτυχιούχοι σε σχέση με την αγορά εργασίας - οικονομικά προβλήματα

-Κοινωνικά προβλήματα =>δημιουργία επιστημονικού προλεταριάτου =>ετεροαπασχόληση αποφοίτων σε άσχετες με την εκπαίδευση τους εργασίες =>καταρράκωση αξιοπρέπειας του νέου, εξαιτίας των συμβιβασμών κι υποχωρήσεων που αναγκάζεται να κάνει

-Ψυχολογικά προβλήματα => απογοήτευση =>καταφυγή σε φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας

-Ηθική άμβλυνση =>οι νέοι επιστήμονες <πουλάνε> τη συνείδηση τους μπροστά στην ανάγκη εύρεσης εργασίας χρησιμοποιώντας κομματικά ή άλλα αθέμιτα μέσα στην προσπάθεια διορισμού => μειώνεται η διάθεση τους για δράση και πρωτοβουλίες περιμένοντας χρόνια μία θέση.

-Η κοινωνία δεν μπορεί να αξιοποιήσει μεγάλο τμήμα του νεανικού της δυναμικού παρουσιάζεται έλλειψη εργατικών χεριών σε μερικούς κλάδους ενασχόλησης που απαιτείται χειρωνακτική εργασία. Χάνονται σιγά - σιγά πολλά παραδοσιακά επαγγέλματα και σβήνει η λαϊκή τέχνη.

ΕΚΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Ορισμός :

Επάγγελμα < ρ. επαγγέλλομαι - υπόσχομαι -είναι η κυρία και συνεχής εργασία στην οποία επιδίδεται κάποιος για να εξοικονομήσει τα απαραίτητα αγαθά για τη ζωή του, εκτός όμως από το καθαρά υλικό -οικονομικό, το επάγγελμα έχει και ηθικό περιεχόμενο και κοινωνική αποστολή (μάλιστα μερικά-επαγγέλματα με εξαιρετική κοινωνική προσφορά ονομάζονται «λειτουργήματα»).Είναι η υπόσχεση του ατόμου προς το κοινωνικό σύνολο.

Μορφές:

1 α .εξαρτημένα επαγγέλματα (με εργοδότη) β .ανεξάρτητα

2 α. πνευματικά β. χειρωνακτικά

A.Παράγοντες που συντελούν στην εκλογή επαγγέλματος

1)Οικογένεια:

-Θετική επίδραση -επίδραση στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού και των ενδιαφερόντων του, αποκάλυψη των ιδιαίτερων κλίσεων και ικανοτήτων του.

Αξιοποίηση των προσόντων με προώθηση σε αντίστοιχα επαγγέλματα

-Αρνητική επίδραση : ικανοποίηση δικών τους ανεκπλήρωτων επιθυμιών-πιστατική υποβολή επαγγέλματος, επειδή είναι ανάγκη να συνεχιστεί μια οικογενειακή παράδοση ή για οικονομικούς λόγους κ.τ.λ .=>στέρξη ελευθερίας, καταπίεση, αδιαφορία για τις φυσικές κλίσεις του παιδιού ή υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων του

-ψυχολογική φόρτιση, ψυχολογικά προβλήματα - αποτυχία, αντίδραση

2) Σχολείο :

-γνώσεις, ενημέρωση, επαγγελματικός προσανατολισμός

-επαγγελματική κατεύθυνση : θεωρητική, θετική, πρακτική

-διαμόρφωση προσωπικότητας, εξάσκηση κριτικής ικανότητας -το παιδί ανακαλύπτει ποιος είναι, τι θέλει, τι μπορεί και πώς θα το πετύχει.

-παροχή προτύπων

3)Κοινωνικό περιβάλλον:

-Άμεσο : συγγενείς, φίλοι, γείτονες

-Έμμεσο: ο κοινωνικός περίγυρος γενικότερα- προτρέπει ή παραδειγματίζει με βάση κάποια κριτήρια όπως χρήματα, φήμη, δόξα, κοινωνική προβολή. Προβάλλει πρότυπα επιτυχημένων επαγγελματιών.

Διαμορφώνει στερεοτυπικές αντιλήψεις για την αξία των επαγγελμάτων.

Προσφέρει (θετική) ή δεν προσφέρει (αρνητική)δυνατότητα γνωριμίας με νέα ενδιαφέροντα επαγγέλματα, ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης κ.τ.λ.

4) Αυτογνωσία:

Απαραίτητη προϋπόθεση ελεύθερης, αβίαστη , σύμφωνης με επιθυμίες, δυνατότητες, κλίσεις και ανάγκες και άρα ορθής επιλογής επαγγέλματος.

Εκτός από τον εαυτό του το νέο μπορούν να βοηθήσουν γονείς δάσκαλοι, σύμβουλοι, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, έμπειροι επαγγελματίες κ.α.

B. Κριτήρια σωστής επιλογής

-το επάγγελμα να ανταποκρίνεται στις δυνατότητες, τις κλίσεις, τα προσόντα και την ψυχοσύνθεση του ατόμου

-να αρέσει στο νέο ,να υπάρχει ζήλος, ενδιαφέρον κι αγάπη γι 'αυτό (αίσθημα δημιουργικότητας)

-να είναι προσωπική απόφαση κι επιλογή με τη βοήθεια ίσως παραγόντων με υπεύθυνη γνώμη (βλ. παραπάνω),όχι όμως αποτέλεσμα πίεσεων.

-να εξασφαλίζει σταθερότητα εργασίας και ικανοποιητικές απολαβές για μια αξιοπρεπή διαβίωση

-να δημιουργεί το αίσθημα της κοινωνικής προσφοράς και της κοινωνικής καταξίωσης μέσα απ' αυτό.

-να παρέχει αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και τη δυνατότητα άσκησης του στο μέλλον από το νέο που το επιλέγει (διαφώτιση μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού για την «αγορά εργασίας», προσφορά κ 'ζήτησης) κ' να εξασφαλίζει ελεύθερο χρόνο στον εργαζόμενο.

Γ. Σημασία ορθής επιλογής : για το άτομο

-ικανοποιεί βιολογικές ανάγκες, εξασφαλίζει άνετη διαβίωση

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- προσφέρει ανεξαρτησία κι αυτονομία
- δημιουργεί ηθική ικανοποίηση, ικανοποιείται η έμφυτη τάση του ανθρώπου για δημιουργία και πρωτοτυπία.
- οδηγεί σε ψυχολογική ισορροπία, δημιουργεί αυτοπεποίθηση, ψυχική ευφορία., απαλλάσσει από ανία, ρουτίνα κ' άγχη
- διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες του ανθρώπου, αναπτύσσει τη φαντασία του, οξύνει την κρίση του, επιβάλλει τον προγραμματισμό στη ζωή του
- δημιουργεί στενούς κοινωνικούς δεσμούς, δίνει τη δυνατότητα επαφής με τον κόσμο και σύναψης διαπροσωπικών σχέσεων
- οδηγεί στο σεβασμό των αναγκαίων όρων της κοινωνικής ζωής-το άτομο μαθαίνει να συνδιαλέγεται να σέβεται το μόχθο των συνανθρώπων του, να συνεργάζεται
- προσφέρει κύρος και κοινωνική καταξίωση, την αναγνώριση εκ μέρους του συνόλου
- δίνει τη δυνατότητα στο άτομο να καλλιεργήσει τις κλίσεις και τις ικανότητες του => ολοκληρώνει την προσωπικότητα του ατόμου
- Για την κοινωνία :
- συμβάλλει στην ανάπτυξη και πρόοδο της κοινωνίας αφού η ατομική δημιουργία μετατρέπεται σε κοινωνικό κτήμα και ικανοποιεί γενικότερες κοινωνικές ανάγκες=>
- άνοδος οικονομίας (αύξηση παραγωγικότητας)
- καλύτερη απόδοση στους επιμέρους τομείς εργασίας
- ομαλή ένταξη ατόμων στην κοινωνία
- μερική επίλυση του προβλήματος της ανεργίας και της ηθικής διαφθοράς που αυτή συνεπάγεται
- πνευματική, πολιτιστική ανάπτυξη (καλλιτεχνικά επαγγέλματα)
- Επαγγελματικός προσανατολισμός :
- Εφαρμοσμένος κλάδος της ψυχολογίας που σκοπό του έχει να βοηθήσει το άτομο να αξιοποιήσει το δυναμικό του, κατά τον καλύτερο τρόπο, να εντοπίσει τις κλίσεις , τα ενδιαφέροντα του, να προβεί σε συνετή κι αβίαστη εκλογή επαγγέλματος, να προσαρμοστεί στο κοινωνικό κι επαγγελματικό περιβάλλον και ν' αναπτυχθεί επαγγελματικά (επαγγελματική ανάπτυξη =ωρίμανση κι ολοκλήρωση της όψης εκείνης της προσωπικότητας του ατόμου που σχετίζεται με την επαγγελματική του συμπεριφορά)

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

Ο καταμερισμός της εργασίας ήταν μια αναγκαία πρακτική που εφαρμόστηκε σ' όλες τις οργανωμένες κοινωνίες. Σήμερα όμως έχει πάρει τη μορφή της εξειδίκευσης σ' όλους τους τομείς της παραγωγής και της προσφοράς υπηρεσιών, που είναι βέβαια πολύτιμη, αλλά και πηγή πολλών δεινών για τον άνθρωπο.

- α) Ποιες είναι, κατά τη γνώμη σας, οι αρνητικές επιπτώσεις της εξειδίκευσης;
- β) Πώς μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε;

ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΕΝΝΟΙΑ: η εξειδίκευση

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ :

α) καταμερισμός εργασίας –αναγκαία πρακτική =>εξελίχθηκε σε εξειδίκευση (διάκριση των δύο όρων)

β) θετικά της εξειδίκευσης είναι «πολύτιμη»

γ) αρνητικά της εξειδίκευσης («πηγή δεινών»)

δ) απόδειξη εξ' αντιστρόφου λόγοι που επιβάλλουν την εξειδίκευση

ε) προτάσεις - μέτρα περιορισμού των αρνητικών επιπτώσεων της.

ΟΡΙΣΜΟΙ:

Καταμερισμός εργασίας = η κατανομή των διαφόρων απασχολήσεων μιας κοινωνίας μεταξύ των μελών της, αναλόγως των προτιμήσεων, των ικανοτήτων, της εκπαίδευσης τους (μορφές: φυσικός κ' κοινωνικός καταμερισμός)

Εξειδίκευση - η αποκλειστική ενασχόληση μ' έναν τομέα της επιστήμης ή της τεχνικής με στόχο την καλύτερη μελέτη του και την ποσοτική -ποιοτική απόδοση του ανθρώπου πάνω σ' αυτόν τον τομέα . [οι δύο αυτοί όροι - ο καταμερισμός εργασίας αφορά τα ειδικά καθήκοντα που ανατίθενται σε άτομα ή ομάδες ενώ η εξειδίκευση αφορά τον περιορισμό σ' ένα μόνο τομέα, μια εφαρμογή της επιστήμης ή της τεχνικής

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ:

Αρχαιότητα - στοιχειώδης καταμερισμός εργασίας για την αποτελεσματικότερη απόδοση του έργου

Αναγέννηση: (και μέχρι τέλος 18ου αι.): επικρατούσε ο καθολικός, ο εγκυκλοπαιδικός άνθρωπος στο χώρο της επιστήμης, όσο και της τεχνικής (homo universalis) π.χ. Λεονάρντο ντα Βίντσι (ζωγράφος ποιητής, κατασκευαστής πτητικών μηχανών, ανατόμος κλπ.)

Σήμερα : αγώνας εξειδίκευσης.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

α) ιστορική αναδρομή : αναγκαιότητα πληρέστερης ικανοποίησης των αναγκών των μελών μιας κοινωνίας => σταδιακός καταμερισμός εργασίας, απομάκρυνση από το πρότυπο του <καθολικού> ανθρώπου της Αναγέννησης=> συγχρονισμός οδήγησε στον αιώνα της εξειδίκευσης

β) ορισμός κυρίαρχης έννοιας - μορφές (πώς δηλώνεται η εξειδίκευση): πλήθος επιστημονικών ειδικοτήτων -πολυδιάσπαση επιστημών σε μικρότερους κλάδους (βλ. ιατρική, φιλοσοφία κ.α.) πλήθος επιστημονικών ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημιακών τμημάτων, που ερευνούν μικρό κ' ορισμένο κύκλο θεμάτων

Η ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ :

Α. ΘΕΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

-προώθηση επιστημονικής έρευνας =>ανάπτυξη Επιστήμης κ' Τεχνικής

Ολοκληρωμένη και ορθή γνώση ενός τομέα, εμπάθυνση, διεύρυνση του επιστημονικού πεδίου (λύσεις σε επιστημονικά, οικονομικά προβλήματα)

-πνευματική κ' επιστημονική πρόοδος (νέες μέθοδοι επινοητικότητας) -αποτελεσματικότητα-τελειοποίηση εργασίας =>άνοδος βιοτικού επιπέδου =>

=>αύξηση παραγωγικότητας κ' μείωση κόστους εργασίας =>εξοικονόμηση χρήματος κι ελευθέρου χρόνου

=>ανάπτυξη δεξιοτήτων, σωστή αξιοποίηση των ιδιαίτερων προσόντων του καθενός=>

=>επαγγελματική καταξίωση «ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση»

-συνειδητοποίηση ανθρώπινης συνεργασίας

-αναγκαιότητα συνεργασίας των ειδικοτήτων στην επιτέλεση ολοκληρωμένου

έργου=>

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

=>καλλιέργεια συνεργασίας και κοινωνικότητας ανθρώπων

Β. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

- τυποποίηση εργασίας που επιβάλλει η εξειδίκευση
- αποξένωση δημιουργού από το δημιούργημα του
- στέρξη κοινωνικής αναγνώρισης και ηθικής ικανοποίησης απώλεια χαράς δημιουργίας (γιατί το παραγόμενο έργο δε φέρει τη σφραγίδα του δημιουργού, είναι δημιούργημα πολλών συνεργαζόμενων ατόμων)
- δημιουργία ψυχολογικών προβλημάτων από την αλλοτρίωση στην εργασία(ανία, πλήξη, κόπωση)
- αδυναμία ολοκλήρωσης προσωπικότητας, αδυναμία αυτοέκφρασης, -περιορισμός φαντασίας, απουσία πρωτοτυπίας, πνευματικός ακρωτηριασμός
- χρησιμοθηρική αντιμετώπιση της εργασίας
- μονομέρεια (επαγγελματική, επιστημονική και πνευματική) μονοδιάστατος άνθρωπος- το άτομο μεταμορφώνεται σε ακούσιο όργανο, σε εξάρτημα, στερείται τη δυνατότητα σφαιρικής και πολύπλευρης θεώρησης των πραγμάτων («από τη μελέτη του δέντρου χάνει το δάσος»)
- περιορίζονται τα ενδιαφέροντα
- χάνεται η ατομικότητα κι η ιδιαιτερότητα που αποτελούν βασικά κίνητρα προόδου χάνεται η ικανότητα σύνδεσης του μερικού με το γενικότερο σύνολο
- αποκοπή ατόμου από το κοινωνικό περιβάλλον -μοναξιά, απομόνωση
- έλλειψη κοινωνικής ευαισθησίας, απανθρωπιά -αποστασιοποίηση - αδιαφορία για τα κοινά - ανευθυνότητα
- δημιουργία προσώπων περιορισμένης ευθύνης
- ταξικές κ' κοινωνικές διακρίσεις - η εξειδίκευση αποτελεί συντελεστή της κοινωνικής ιεράρχησης και της ταξικής διαστρωμάτωσης της κοινωνίας με τη διάκριση σε καταξιωμένα ή μη επαγγέλματα
- οδηγεί στη μονόπλευρη και τεχνοκρατική κυρίως παιδεία που δεν επιτρέπει τη σύμμετρη ανάπτυξη όλων των πλευρών της προσωπικότητας του νέου
- συντελεί στην αύξηση της ανεργίας
- η εξειδίκευση σε συνδυασμό με τον αυτοματισμό μειώνει τα εργατικά χέρια με συνέπεια τη δημιουργία κοινωνικών προβλημάτων

Γ. ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

- Η υπερανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνικής - η τεχνολογική έκρηξη=> γρήγορος ρυθμός πολλαπλασιασμού γνώσεων, νέες εφευρέσεις, πολυπλοκότητα επιστημονικών κλάδων κι πληθώρα τεχνικών μέσων =>αναγκαία η εξειδίκευση για εμβάθυνση στη γνώση, καλύτερη κι αποδοτικότερη μελέτη και έρευνα
- Η δημιουργία πολλών νέων επαγγελμάτων που απαιτούν εξειδίκευση με κριτήρια τις προτιμήσεις, τις ιδιαίτερες κλίσεις και τις ικανότητες του ατόμου
- Ο επιστημονικός και οικονομικός ανταγωνισμός
- Η κοινωνία, η κάθε επιχείρηση απαιτεί πλέον να εξυπηρετείται από τους καλύτερα ειδικευμένους επιστήμονες και τεχνικούς.
- Η αύξηση των αναγκών και προβλημάτων της κοινωνίας, εξαιτίας της τεχνολογικής ανάπτυξης και της αστυφιλίας (συγκοινωνιακά κ.α.) που απαιτούν ειδικευμένους επιστήμονες για την επίλυση τους.

Δ. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- παροχή ανθρωπιστικής - καθολικής παιδείας
- ολοκληρωμένη (πνευματική - ηθική) καλλιέργεια
- συνειδητοποίηση του κινδύνου, διαφώτιση του κοινού
- ενδιαφέρον για πνευματικές δραστηριότητες και κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις
- μαθήματα μ' ευρύτερο ανθρωπιστικό περιεχόμενο π.χ. φιλοσοφία, κοινωνιολογία, οικολογία κ. ά.
- ορθός επαγγελματικός προσανατολισμός
- καλλιέργεια κι εντοπισμός των κλίσεων και των δυνατοτήτων του ατόμου, ώστε το επάγγελμα που θα επιλέξει να το ικανοποιεί κι έτσι ν' αποφεύγονται τα ψυχολογικά προβλήματα κι η αλλοτρίωση που επισωρεύει η εξειδίκευση.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-επαναπροσδιορισμός της στάσης μας προς την εργασία -να μην αντιμετωπίζεται χρησιμοθηρικά

-ορθή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου -ενασχόληση με θέματα που προάγουν το πνεύμα, υγιείς μορφές ψυχαγωγίας, εξωεπαγγελματικές ενασχολήσεις, που συντελούν στην ευρύτερη καλλιέργεια του ατόμου

-συχνότερη και συστηματικότερη επικοινωνία, ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ειδικών, συντονισμός, συλλογική προσπάθεια και συνεργασία

-εξανθρωπισμός της επιστήμης -στροφή προς τον άνθρωπο

«θα πρέπει ο ειδικός να βρίσκεται μέσα στον άνθρωπο κι όχι ο άνθρωπος μέσα στον ειδικό»(Ι.Μ.Παναγιωτόπουλος)

III ΕΠΙΛΟΓΟΣ : γενικό συμπέρασμα =>ανάγκη λοιπόν η εξειδίκευση αλλά με περιορισμό των αρνητικών της συνεπειών. Απαραίτητη η ύπαρξη μέτρου, η εξισορρόπηση γενικού κ' ειδικού.

ΑΝΕΡΓΙΑ

Ορισμός: Ανεργία είναι η έλλειψη, η περιορισμένη προσφορά εργασίας. Μεγάλο ποσοστό του εργατικού δυναμικού της χώρας αδυνατεί να εξασφαλίσει μια εργασία, να βρει πλήρη απασχόληση, ανάλογη με τα προσόντα του.

ανεργία ≠ αεργία (σκόπιμη αποχή από την εργασία, αποφυγή σύγκυσης των δύο όρων).

Μορφές:

α) Ανεργία τριβής (σταθερή ή φυσιολογική): μετακίνηση από μια εργασία σε άλλη με τη μεσολάβηση μιας μικρής περιόδου ανεργίας

β) Εποχιακή ανεργία: οφείλεται στον εποχικό χαρακτήρα ορισμένων απασχολήσεων.

γ) Ανεργία από ανεπαρκή ζήτηση: όταν η συνολική ζήτηση δεν είναι επαρκής για ν' απορροφήσει το προϊόν που μπορεί να παράγει η οικονομία, τότε μειώνεται ο όγκος παραγωγής και κατά συνέπεια η απασχόληση των εργαζομένων

δ) Διαρθρωτική ανεργία: η διαρθρωτική ανεργία είναι αποτέλεσμα της οικονομικής διάρθρωσης μιας χώρας

ε) Τεχνολογική ανεργία: λόγω της εισαγωγής νέων τεχνικών στη διαδικασία παραγωγής => μείωση εργατικού δυναμικού.

ΑΙΤΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

- η μηχανοποίηση της εργασίας, ο αυτοματισμός σε κάθε σχεδόν τομέα της παραγωγής => εκτόπισαν τα εργατικά χέρια

- η συνεχής εξειδίκευση στην εργασία => επέφερε την ανεργία σε άτομα ανειδίκευτα ή με απαρχαιωμένες γνώσεις

- η αστυφιλία συντέλεσε στην εισροή πολυάριθμου εργατικού δυναμικού στις πόλεις => προσφορά εργασίας δυσανάλογη της ζήτησης και στο μαρασμό της υπαίθρου => κρίση αγροτικού τομέα

- η οικονομική κρίση που παρατηρείται στην εποχή μας, μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών => περιορισμός επενδύσεων στον τομέα της παραγωγής, απολύσεις εργαζομένων λόγω οικονομικής κρίσης

- υπανάπτυξη κ' έλλειψη ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας

α) ανυπαρξία στρατηγικών βιομηχανικών κλάδων (βιομηχανία ηλεκτρικού εξοπλισμού, πολεμικού υλικού μηχανημάτων κ.α.) => έλλειψη των αντίστοιχων θέσεων εργασίας

β) αύξηση εισαγωγών

- αδυναμία της εκπαίδευσης να εναρμονίσει τα προγράμματά της με την αγορά εργασίας και τις ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης - ανεπαρκής τεχνική κ' επαγγελματική εκπαίδευση - έλλειψη ορθού επαγγελματικού προσανατολισμού

- στερεοτυπικές αντιλήψεις που επικρατούν για την αξία των χειρωνακτικών επαγγελμάτων => διάκριση σε καταξιωμένα και υποδεέστερα

=> υπερκορεσμός σε ορισμένα, επαγγέλματα, αγνόηση άλλων (σήμερα «επιστημονικός πληθωρισμός» => πλειονότητα νέων επιθυμεί να ενταχθεί σε κάποιο επιστημονικό κλάδο

- πολυθεσία => αρκετά άτομα εργάζονται σε περισσότερες της μιας θέσης εργασίας

- υψηλό όριο συνταξιοδότησης => δεν επιτρέπει την απελευθέρωση της εργασίας - προτίμηση των μεγάλων σε ηλικία ατόμων στις διάφορες δουλειές, ως έμπειρων => δύσκολη η πρόσληψη των νέων

- είσοδος γυναικών στην παραγωγική διαδικασία => αύξηση εργατικών χεριών

- προσφορά φτηνού ξένου εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα στις μέρες μας

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

α.) Για το άτομο:

- οικονομική εξαθλίωση, στέρησης που συχνά τον ωθούν σε συμβιβασμούς και εξαρτήσεις που προσβάλλουν την αξιοπρέπεια του - καταρράκωση προσωπικότητας.

- το άτομο εξαναγκάζεται σε υποαπασχόληση (= μικρότερη από σαράντα ώρες την εβδομάδα εργασία, κυρίως εποχιακή π.χ. ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, αγροτικές βιομηχανίες κ. ά. ετεροαπασχόληση (απασχόληση ατόμου σε τομέα εργασίας άλλο από τον τομέα ειδικότητάς του π.χ. επιστήμονες, τεχνικοί) => έλλειψη βασικών εργασιακών δικαιωμάτων (μισθός, ασφάλεια, ωράριο κλπ.)

- υποβάθμιση επαγγελματικής ειδικότητας, προβληματισμός για την αναγκαιότητα των σπουδών, αμφισβήτηση- υποβάθμιση πτυχίων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- ψυχολογικές επιπτώσεις στο άτομο => συμπλέγματα κατωτερότητας, έλλειψη διάθεσης για ζωή, άγχος, ανασφάλεια, έλλειψη ηθικής ικανοποίησης που προσφέρει η δημιουργία μέσα από τη δουλειά, αδιέξοδα, απογοήτευση
  - καταφυγή ατόμων στο αλκοόλ, τα ναρκωτικά ,τη βία, ακόμα και στην αυτοκτονία
  - δυσκολία στις διαπροσωπικές σχέσεις => τα άνεργα άτομα γίνονται εσωστρεφή και κλείνονται στον εαυτό τους, δε γνωρίζουν την κοινωνική καταξίωση
  - το άτομο δεν έχει την ευκαιρία να ολοκληρώσει την προσωπικότητά του, δεν παρεμβαίνει στις κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες που συντελούνται
- β) Για την κοινωνία :
- η κοινωνία δεν αξιοποιεί το ικανό εργατικό δυναμικό που διαθέτει στους κόλπους της
  - η πολιτεία επιβαρύνεται οικονομικά προσπαθώντας να καλύψει τις βασικές ανάγκες των ανέργων(ταμείο ανεργίας, επιδόματα κτλ.)
  - δημιουργείται μεταναστευτικό ρεύμα
  - αυξάνονται τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας
  - κλονίζεται η εμπιστοσύνη προς την Πολιτεία – αναρχία, περιθωριοποίηση
  - δημιουργούνται παρασιτικά επαγγέλματα
  - αναστολή οικονομικής ανάπτυξης κ' προόδου της κοινωνία
- ### ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
- εκπαιδευτική πολιτική προσαρμοσμένη στις ανάγκες της κοινωνίας : σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός, ώστε οι νέοι να κατευθύνονται σε κλάδους που θα τους εξασφαλίσουν εργασία
  - εξάλειψη της διάκρισης των επαγγελμάτων σε καταξιωμένα κοινωνικά και μη ,της διάκρισης πνευματικής κ' χειρωνακτικής εργασίας
  - συνεχής μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού για να μπορεί να ανταποκρίνεται στις νέες απαιτήσεις της παραγωγικής διαδικασίας
  - ενίσχυση από το κράτος των επενδυτικών πρωτοβουλιών, κατασκευή έργων υποδομής και κοινής ωφελείας - απασχόληση ανέργων
  - ανάπτυξη εγχώριας βιομηχανίας =>παροχή νέων θέσεων εργασίας - μείωση εργάσιμου χρόνου
  - μείωση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης
  - εξάλειψη πολυθεσίας από το δημόσιο κ' ιδιωτικό τομέα
  - περιφερειακή ανάπτυξη, ώστε να εκμηδενιστεί η τάση της αστυφιλίας και να δοθούν κίνητρα για παραμονή ή επιστροφή ατόμων στην περιφέρεια.

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Ορισμοί

-Ρατσισμός ονομάζεται η στάση, κατά την οποία τα μέλη μιας φυλής ή εθνικής ομάδας θεωρούν ως μειονεκτούντα τα μέλη άλλης φυλής ή εθνικής ομάδας και ως συνέπεια τούτου αναπτύσσουν μία έντονη πίστη στην ανωτερότητα και υπεροχή τους.

-Είναι η ιδέα ή η αντίληψη ότι στα κληρονομούμενα φυσικά χαρακτηριστικά, καθώς και σε ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, των νοητικών δυνατοτήτων και των πολιτισμικών καταβολών υπάρχει αιτιακή σύνδεση και ότι, σε συνδυασμό με τα παραπάνω, κάποιες φυλές είναι ανώτερες από άλλες.

Ετυμολογία- συνώνυμα

Ετυμολογία : ράτσα [+ σμός]και σημαίνει:

-σύνολο ανθρώπων ή ζώων που ανήκουν στην ίδια φυλή, που έχουν την ίδια καταγωγή

-εκλεκτό γένος

-πανέξυπνος, τετραπέρατος

Συνώνυμα: απαρχαίντ

Μορφές:

Φυλετικός (φυλετικές διακρίσεις), εθνικός (εθνικισμός, σοβινισμός), κοινωνικός (διακρίσεις πολιτικό - ιδεολογικές, πνευματικές, οικονομικές, πολιτιστικές, διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, των μειονοτήτων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες).

Ιστορική αναδρομή

Οι Έλληνες χώριζαν τους ανθρώπους σε Έλληνες και βαρβάρους, λέγοντας «πας μη Έλλην βάρβαρος». Διαχώριζαν επίσης τους ανθρώπους σε ελεύθερους και δούλους.Οι Εβραίοι θεωρούσαν τον εαυτό τους «περιούσιο» λαό ή «εκλεκτό» λαό του Θεού. Οι Ρωμαίοι χώριζαν τους ανθρώπους σε Ρωμαίους και μη Ρωμαίους. Τον 19^ο αιώνα πρώτος θεωρητικός του ρατσισμού ήταν ο Γάλλος Άρθουρ Γκομπινό, αργότερα ο Άγγλος Στιούαρτ Τσάμπερλεν. Στη θεωρία του βασίστηκε ο γερμανικός ναζισμός. Ρατσισμός είναι και οι φυλετικές διακρίσεις στις ΗΠΑ κατά των μαύρων. Ακόμη και σήμερα ένα μεγάλο μέρος του νέγρικου πληθυσμού των ΗΠΑ ζει σε άθλιες συνθήκες .

Μέσα στο πνεύμα του ρατσισμού μπορεί να ενταχθούν και οι κοινωνικές διακρίσεις, πνευματικές, πολιτιστικές κλπ. Μ'αυτό το πνεύμα θεωρείται κοινωνικός ρατσισμός ή για τόσους αιώνες κοινωνική καταπίεση της γυναίκας, η εκμετάλλευση ορισμένων κοινωνικών ομάδων από κάποιους που θέλουν να θεωρούνται πιο «έξυπνοι», ή η άσχημη στάση απέναντι στους τσιγγάνους, τους ομοφυλόφιλους, τους ασθενείς του AIDS.

Αίτια του ρατσισμού

1. Ψυχολογικά:

-η τάση ανθρώπων ή ομάδων να θεωρούν τον εαυτό τους ανώτερο από τους άλλους.

-το αίσθημα ανασφάλειας και φόβου, που προέρχεται είτε από διαπίστωση αδυναμίας ή από το ένστικτο της αυτοσυντήρησης, τους οδηγεί σε ανεύρεση εξιλαστήριων θυμάτων

2.Κοινωνικά - οικονομικά : προέρχονται από την προσπάθεια ορισμένων να εκμεταλλευτούν οικονομικά άλλους. Για να δικαιολογήσουν τη στάση τους αυτή, χρησιμοποιούν ακόμη και την επιστήμη και τη θρησκεία, παρόλο που η επιστήμη αποδέχεται ότι οι λαοί όλων των φυλών έχουν τις ίδιες δυνατότητες για πρόοδο και ανάπτυξη. Η όποια διαφοροποίηση τους οφείλεται στις συνθήκες κάτω από τις οποίες έζησαν .Στα οικονομικά αίτια υπάγονται και τα φαινόμενα οικονομικής κρίσης, ανεργία, υποαπασχόληση, ακρίβεια, έλλειψη οικονομικών πόρων, εκμετάλλευση.

-η ανομοιογένεια των σύγχρονων κοινωνιών

-η μαζοποίηση

-η περιθωριοποίηση των ξένων εργατών

3.Εθνικιστικά :

-η ανάγκη ορισμένων λαών για συσπείρωση των ομοεθνών τους, με σκοπό την πρόοδο και την εξέλιξη, τους οδηγεί, μετά μάλιστα από την επιτυχία, σε τέτοιο βαθμό εγωισμού και υπερηφάνειας, ώστε να υποτιμούν τους άλλους. Π.χ. οι Έλληνες θεωρούσαν βάρβαρο όποιον δεν ήταν Έλληνας «πας μη Έλλην βάρβαρος»

-η ξενοφοβία των ημερών μας.

4.Θρησκευτικά

-ο θρησκευτικός προσηλυτισμός ,οι θρησκευτικές προλήψεις, χαρακτηρίζουν τους άλλους «άπιστους», «ειδωλολάτρες» κλπ.

5. Τα «δήθεν» βιολογικά:

« τον 18^ο αι. διατυπώθηκαν θεωρίες για διαίρεση των ανθρώπων σε πέντε φυλές, από τις οποίες υπερέχει η λευκή φυλή. Σήμερα, οι επιστήμονες έχουν απορρίψει αυτές τις θεωρίες. Κανένας βιολόγος δε μίλησε ποτέ για αρία ή εβραϊκή φυλή. Οι διαφορές ανάπτυξης και συμπεριφοράς είναι το αποτέλεσμα των υλικών ή κοινωνιολογικών συνθηκών της ζωής, κάτω από τις οποίες τελούν οι ανθρώπινες ομάδες και όχι μιας δήθεν βιολογικής κατωτερότητας.

6.Πολιτικά:

-προέρχεται από τη θέληση μερικών να επιβάλουν στους άλλους την ιδεολογία τους

-η εξυπηρέτηση των επεκτατικών βλέψεων κάποιων κρατών σε βάρος άλλων

-ο αποπροσανατολισμός του κοινού από τα σημαντικά προβλήματα και η συγκάλυψη των αποτυχιών από τους πολιτικούς ηγέτες

-η δυσλειτουργία των δημοκρατικών θεσμών, η κοινωνική αδικία..

-ο πολιτικός δογματισμός και. φανατισμός, η διάθεση ορισμένων να υπερισχύσουν των άλλων.

7.Πνευματικά:

-η επενέργεια των προκαταλήψεων και των αναχρονιστικών αντιλήψεων

Συνέπειες

-προσβάλλει την ανθρώπινη προσωπικότητα

-συντελεί στην οικονομική εκμετάλλευση και υποδούλωση του ανθρώπου από τον άνθρωπο

-καλλιεργεί τα πάθη, το φανατισμό, δηλητηριάζει τις σχέσεις των λαών και των ανθρώπων, με αποτέλεσμα την κοινωνική δυσλειτουργία και την ύπαρξη διάσπαρτων εστιών πολέμου σε όλο τον κόσμο

-καλλιεργεί το αίσθημα της υπεροχής και την επιθυμία εκμετάλλευσης του ανθρώπου, την επικράτηση του δίκαιου του ισχυρότερου, εμποδίζοντας τη συνεργασία των λαών και των ανθρώπων

-προκαλεί κοινωνικές ταραχές, εξεγέρσεις, διαχωρίζει τους λαούς, apartheid

-προκαλεί αδικίες, κοινωνικές ανισότητες, περιθωριοποιεί άτομα και ομάδες

-παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ατομικές ελευθερίες, οδηγεί στην αντιβία από την πλευρά των αδικούμενων μειονοτήτων

-τίθεται σε κίνδυνο η υπόσταση του έθνους

Πώς μπορεί να καταπολεμηθεί

-με την ενεργοποίηση των πνευματικών ανθρώπων για να δια φωτίσουν τους λαούς ότι δεν υπάρχει ανώτερος και κατώτερος. Ακόμη με την παρεχόμενη παιδεία να διαδώσουν τον ανθρωπισμό και τη φιλανθρωπία.

-η εκπαίδευση δεν μπορεί να οδηγεί στην αφομοίωση του ενός από τον άλλο ,αλλά στον εθισμό των ατόμων, ώστε να συνυπάρχουν με σεβασμό ο ένας στην κουλτούρα του άλλου

-με την καταπολέμηση της ανεργίας και την κάθε είδους υλική βοήθεια προς τους λαούς που καταπιέζονται από τον ρατσισμό

-η εφαρμογή του πνεύματος της δημοκρατίας από τους πολιτικούς ηγέτες ώστε να μην αδικούνται άτομα και κοινωνικές ομάδες

-διαμόρφωση εθνικής συνείδησης, ώστε να μην παρατηρείται το φαινόμενο του σοβινισμού

-επιβολή κυρώσεων στα κράτη που εφαρμόζουν τις φυλετικές διακρίσεις

Απαρτχάιντ

Σημαίνει τη χωριστή απομονωμένη διαβίωση. Η πιο άγρια μορφή φυλετικής διάκρισης. Σημαίνει στέρηση ή ουσιαστικό περιορισμό των πολιτικών, κοινωνικοοικονομικών και άλλων δικαιωμάτων μιας ομάδας πληθυσμού που φτάνει ως την απομόνωση της σε μια ορισμένη περιοχή.

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα μ' αυτόν : ό,τι είναι διαφορετικό, ό,τι αποστασιοποιείται από τη μάζα χλευάζεται, περιφρονείται κ' αποπέμπεται στο περιθώριο

ΜΟΡΦΕΣ:ΕΘΝΙΚΟΣ-ΦΥΛΕΤΙΚΟΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ

ΑΙΤΙΕΣ:

- 1.ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ (διασφάλιση οικονομικών συμφερόντων από τα ισχυρά κράτη - παγίωση εξουσιαστικών τάσεων - επιστράτευση ακόμη κ' βιολογικών αιτιών π.χ. ναζιστές)
- 2.ΥΠΕΡΜΕΤΡΟΣ κ' ΤΥΦΛΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ >ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ
- 3.ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΤΩΤΕΡΟΤΗΤΑΣ -ΕΓΩΚΕΝΤΡΙΣΜΟΣ-ΦΙΛΑΥΤΙΑ(εντός των κοινωνικών συνόλων)
- 4.ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΝΔΕΙΑ (η πνευματική νωθρότητα είναι το καλύτερο υπόστρωμα για να αναπτυχθεί κάθε είδους ρατσισμού- το ισχύον πνεύμα δεν ελέγχει).

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- 1.ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗ όσων δέχονται τα πυρά του ρατσισμού - απομόνωση, αποκλεισμός από οικονομικές, πολιτικές, πολιτιστικές ευκαιρίες της κοινωνίας - >αδράνεια, τέλμα>ΒΛΑΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ > στερείται την προσφορά σημαντικού τμήματος του πληθυσμού
- 2.ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ >στη θέση της συνεργασίας της συναποδοχής κ' συνύπαρξης : μίσος, εχθρότητα, φόβος >ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΛΟ
- 3.ΕΠΙΒΛΑΒΗΣ Κ' ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (υπερεθνικιστικές τάσεις)
- 4.ΚΑΤΑΡΡΑΚΩΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ(ψυχολογικά προβλήματα - >ανταπόδοση ρατσιστικών χτυπημάτων με βία ή εγκληματικότητα)
- 5.ΑΔΙΚΙΑ, ΑΝΙΣΟΤΙΜΙΑ, ΑΝΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑ -> αντιδημοκρατικές τάσεις
- 6.ΟΔΗΓΕΙ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΙΑ > στέρηση δικαιώματος του καθενός να δείξει την ετερότητα του > ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΗ συμμόρφωση

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- 1.ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
- 2.ΒΙΩΣΗ ΑΡΧΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (άρση κάθε ρατσιστικής διάθεσης από την πολιτεία)
- 3.Μ.Μ.Ε
- 4.ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Γνωρίσματα : υποκειμενικές αποσπασματικές αντιλήψεις - μεροληπτικές θέσεις - μοιάζουν με τις εικασίες, καθώς είναι ανεξέλεγκτες κ' ανεξακρίβωτες- εικτολογίες - εδραιωμένες αντιλήψεις στις οποίες επικρατεί το στοιχείο του τυχαίου κ' του αυθαίρετου - οι αρχαίοι προγονοί μας τις ονόμαζαν δοξάσματα

Οι στερεότυπες θέσεις μας οδηγούν σε προκατειλημμένες θέσεις

• Άρα, η προκατάληψη είναι γέννημα των στερεοτύπων

Αιτίες των στερεοτύπων

1. Έμμεση ή άμεση επιρροή από όσα μας δίδαξαν οι γονείς μας στα παιδικά μας χρόνια (π.χ. η επικυριαρχία του άνδρα (πατέρα) στους κόλπους της οικογένειας)-

>ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

2. ΣΧΟΛΕΙΟ (π.χ. «καλοί» κ' «κακοί» μαθητές)

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΕΡΙΓΥΡΟΣ (π.χ. κοινωνική ιεράρχηση επαγγελμάτων)

4. Μ.Μ.Ε έντυπα ή ηλεκτρονικά

5. Ο ΦΟΒΟΣ του πνευματικά νωθρού ανθρώπου >απόρριψη ό,τι έρχεται σε αντίθεση με προκαταλήψεις ή αβασάνιστα υιοθετημένες παραδοσιακές αντιλήψεις>ΧΑΜΗΛΟ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

6. ΕΓΩΙΣΜΟΣ

Αντιμετώπιση των στερεοτύπων

1. ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ με οδηγό τη μάθηση, κριτική ανάλυση

2. Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ με τους παιδευτικούς της μηχανισμούς κ' με τη στράτευση των ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ(=φωτεινοί οδηγοί)

3. ΠΡΟΣΩΓΠΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ- ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ - ΘΕΣΗ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Α. Συνταγματική κατοχύρωση :

Η θέση της γυναίκας άλλαξε (βλ. ιστορική αναδρομή) με τη Βιομηχανική Επανάσταση, όταν δηλαδή άρχισε να συμμετέχει στην παραγωγή, να γίνεται οικονομικά ανεξάρτητη και να διεκδικεί κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, νομικά κατοχυρωμένα.

Νομοθετικές ρυθμίσεις που κατοχυρώνουν τη γυναίκα στη χώρα μας:

Σύνταγμα 1975 φέρει την πλήρη εξίσωση των δύο φύλων

- Ίσα δικαιώματα κ' υποχρεώσεις με τον άντρα σ' όλους τους τομείς δραστηριότητας
- Δικαίωμα στην εργασία : ίσες επαγγελματικές ευκαιρίες, ισότητα στην αμοιβή
- Δικαίωμα μόρφωσης : ίσες δυνατότητες στην εκπαίδευση, διάκριση στο χώρο γραμμάτων κ' επιστημών
- Δικαίωμα «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι» : συμμετοχή σ' όλα τα επίπεδα της δημόσιας κ' πολιτικής ζωής
- Αναθεώρηση οικογενειακού δικαίου : κατάργηση προίκας, κοινή ευθύνη στην ανατροφή των παιδιών, δικαίωμα να διατηρεί το όνομα της μετά το γάμο, προστασία διαζευγμένης γυναίκας, κοινωνική ελευθερία.

Β. Καθημερινή πραγματικότητα: [εντοπισμός του προβλήματος της ανισότητας]

Παρ' όλη τη συνταγματική κατοχύρωση των δικαιωμάτων της γυναίκας οι ανισότητες σε βάρος της δεν έχουν εκλείψει. Αυτό φαίνεται:

-πολλοί άνθρωποι, ακόμα και κάποιες από τις ίδιες τις γυναίκες, εξακολουθούν να πιστεύουν ότι κύρια κι αποκλειστική απασχόληση της γυναίκας πρέπει να 'ναι το σπίτι, το νοικοκυριό

-πολλές γυναίκες δεν πραγματοποιούν τα επαγγελματικά τους όνειρα, γιατί ασχολούνται περισσότερο με τις ανάγκες του σπιτιού κ' την ανατροφή των παιδιών, αφήνοντας απερίσπαστο το σύζυγο στην επαγγελματική του ανέλιξη

-δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που το φύλο καθορίζει την πρόσληψη σε μια εργασία. Πολλοί εργοδότες προσλαμβάνουν γυναίκες ή τις απολύουν για να γλιτώσουν άδειες κηδεύσεως, επιδόματα κτλ.

-πολλές επαγγελματικές θέσεις θεωρούνται ακόμη παραδοσιακά αντρικές(40% μόνο του εργατικού δυναμικού είναι γυναίκες στην Ευρώπη, με μέσο εισόδημα 60% μικρότερο απ' το εισόδημα των αντρών)

-οι θέσεις που καταλαμβάνουν οι γυναίκες στα πολιτικά αξιώματα, είναι ελάχιστες σε σχέση με τον αριθμό τους (μόλις 5% των βουλευτικών εδρών.

-συχνά η γυναίκα αντιμετωπίζεται ως «θηλυκό» κι όχι ως προσωπικότητα, ως αντικείμενο πόθου, ασκείται σε βάρος της σωματική ή ψυχολογική βία π.χ. σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας

-τα Μ.Μ.Ε υποβαθμίζουν τη γυναίκα, την παρουσιάζουν ματαιόδοξη, φιλάρεσκη, ανόητη, την προβάλλουν ως σεξουαλικό «αντικείμενο» κι ως καταναλωτικό ον

-σε ορεινές περιοχές της χώρας μας εξακολουθεί να υπάρχει η αντίληψη ότι η γυναίκα δεν είναι ανάγκη να μορφώνεται. Αυτό το αποδεικνύει το γεγονός ότι το ποσοστό αναλφάβητων γυναικών είναι μεγαλύτερο απ' αυτό των αντρών

-ακόμη και σήμερα με τη λέξη «παιδιά» εννοούν τα αγόρια

-η γυναίκα δεν αντιμετωπίζεται με σεβασμό, εξακολουθεί να υπάρχει ένας ιδιότυπος ρατσισμός που θέλει τη γυναίκα μέσα στο σπίτι και τον άντρα έξω, ν'ασχολείται με οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά ενδιαφέροντα

Σημείωση : Η κατάσταση για τη γυναίκα είναι χειρότερη σε χώρες της Ανατολής, της Αφρικής και της Ασίας, υπανάπτυκτες γενικά, όπου η γυναίκα δεν υπολογίζεται, υποτιμάται, καταπιέζεται, στερείται και στοιχειωδών δικαιωμάτων.

ΑΙΤΙΑ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑΣ

-Η μυική ανωτερότητα του άντρα => περιορισμός της γυναίκας στις εσωτερικές δουλειές του σπιτιού, που θεωρούνται πιο ελαφριές από τη συμμετοχή στη διαδικασία παραγωγής, που για τις πρώτες κοινωνίες ήταν ζωτικής σημασίας > η γυναίκα κατώτερο ον βιολογικά

-δέσμευση της γυναίκας, εξαιτίας του ρόλου της ως μητέρας : περιορισμός στο σπίτι για την ανατροφή των παιδιών

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-έλλειψη παιδείας => συνέβαλε στο να δεχτεί η γυναίκα παθητικά αυτό το ρόλο
-Ο συντηρητισμός των θρησκειών π.χ. μουσουλμανισμός. Αλλά και η εβραϊκή παράδοση είναι καθαρά αντιφεμινιστική π.χ. αντίληψη ότι η γυναίκα δημιουργήθηκε από τον άντρα, η γυναίκα, Εύα ,ευθύνεται για το αμάρτημα (Ι. Χρυσόστομος : «η γυναίκα απ'όλα τα άγρια θηρία είναι το πιο βλαβερό»)

Έτσι:

- Νόμοι κατοχυρώνουν σιγά - σιγά την υπεροχή του άντρα => πατριαρχική δομή της κοινωνίας, διαμόρφωση κοινωνικών προκαταλήψεων για την υπεροχή του αντρικού φύλου κ' διαπαιδαγώγηση των παιδιών, σύμφωνα με αυτές τις αντιλήψεις => διαίονιση του προβλήματος-οικονομική εξάρτηση γυναίκας-υποτίμηση του ρόλου της νοικοκυράς

-ευθύνη Μ.Μ.Ε. =>σεξιστική αντιμετώπιση, υποτιμητική προβολή του γυναικείου φύλου

-ευθύνη αντρών => προσπάθεια κ' επιθυμία να διατηρήσουν τα «κεκτημένα» δικαιώματά τους =>ψυχολογικοί λόγοι: ζήλια κι εγωισμός, συμπλέγματα κατωτερότητας μπροστά στην επαγγελματική κ' κοινωνική επιτυχία των γυναικών =>συμφέροντα : τα μειωμένα δικαιώματα των γυναικών εξασφαλίζουν για τους εργοδότες φτηνά και χωρίς απαιτήσεις εργατικά χέρια

-ανταγωνισμός για επιβίωση ,προαγωγή οδηγεί σε σύγκρουση τα δύο φύλα.

-ευθύνη των ιδεών των γυναικών:

=>λάθη φεμινιστικού κινήματος: μίμηση ή ανταγωνισμός, καταπίεση ή υποτίμηση του άντρα

=> συγκρούσεις ,αρνητική στάση άντρα

=>μια μερίδα γυναικών θεωρεί ασύμφορη την ανάληψη νέων καθηκόντων και συνειδητά επιλέγει τον περιορισμό σε παραδοσιακούς ρόλους

=>σύγκρουση ρόλων στην ίδια τη γυναίκα

=>συνδυασμός επαγγελματικής σταδιοδρομίας, μητρότητα, οικογένεια =>σωματικά κ' ψυχολογικά προβλήματα.

ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑΣ

-η διατήρηση της ανισότητας διαταράσσει τις ομαλές σχέσεις ανδρών κ' γυναικών, εμποδίζει τη συνεργασία, τους , τόσο μέσα στην οικογένεια =>κρίση του θεσμού, όσο κι ευρύτερα στην κοινωνία =>κοινωνικά προβλήματα

-δημιουργία συγκρούσεων, αδικιών, παραπόνων

-καλλιέργεια προκαταλήψεων

-δημιουργία άσκοπου ανταγωνισμού

-δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις, όταν ο άντρας θεωρεί τη γυναίκα κατώτερη του, αλλά και στην ανατροφή των παιδιών

-η κοινωνία στερείται παραγωγικών και ικανών μελών της, όταν γυναίκες με προσόντα εμποδίζονται από το να αναδειχτούν στον επαγγελματικό, πολιτικό, κοινωνικό στίβο επικρατεί κοινωνικός ρατσισμός

-κλονίζεται το δημοκρατικό πολίτευμα, φαλκιδεύονται οι θεσμοί, όταν οι νόμοι δε βρίσκουν εφαρμογή στην καθημερινή πραγματικότητα.

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

-Άτομα

•οι ίδιες οι γυναίκες πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι είναι ισότιμα όντα, να συμφιλιωθούν με το ρόλο τους, να αποβάλουν τις ανταγωνιστικές τάσεις, να ενεργοποιηθούν μέσα στην κοινωνία, να ενδιαφερθούν για τα κοινά

•οι άντρες πρέπει ν 'απαλλαγούν απ' την αξίωση υπεροχής, να δουν την πρόοδο της γυναίκας, όχι ως μείωση του κύρους τους, αλλά ως ανακούφιση από τη μονομερή ανάληψη ευθυνών που παραδοσιακά τους βαρύνουν

- Παιδεία

-σωστή οικογενειακή αγωγή - παροχή προτύπων στους νέους

-ισοτιμία στην εκπαίδευση κ 'μόρφωση

-μη σεξιστική διαπαιδαγώγηση μαθητών (να μη γίνονται διακρίσεις με βάση το φύλο των μαθητών).

-καταπολέμηση προκαταλήψεων κ' ρατσιστικών αντιλήψεων =>η αλλαγή νοοτροπιών είναι θέμα παιδείας περισσότερο κι όχι νόμων

-Μέσα μαζικής ενημέρωσης

-συζητήσεις ειδικών

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

- διαφώτιση κοινού
- σωστή προβολή γυναίκας στα Μ.Μ.Ε.
- Πολιτεία
- ουσιαστική νομική εξίσωση φύλων, εξάλειψη νομοθετικών διακρίσεων
- λήψη μέτρων για προστασία μητρότητας
- επαγγελματική κ' ασφαλιστική κάλυψη γυναικών
- δικαίωμα συμμετοχής γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων
- χορήγηση επιδόματος στη γυναίκα - νοικοκυρά, αναγνώριση του ρόλου της.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

« Η αξία ενός ατόμου, άσχετα με το φύλο ή την κοινωνική του θέση ή την ηλικία του κρίνεται κυρίως από το φυσικό (βιολογικό), κοινωνικό και πολιτιστικό του προορισμό» (Σταύρος Απέργης)

-Η γυναίκα ακόμη και σε παλιότερες εποχές, που το πεδίο δράσης της ήταν περιορισμένο, πρόσφερε στην κοινωνία. Παράδειγμα, οι «ηγερίες», γυναίκες που κινούσαν τα νήματα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής πίσω από έναν άντρα (Ασπασία, Θεοδώρα, Ιωσηφίνα κ.τ.λ.)

Αξία γυναίκας =>

- διαιώνιση του είδους με τη συμβολή του άντρα
- προσφορά υπηρεσιών στο σπίτι ·
- δασκάλα κ' παιδαγωγός => ανατρέφει κ' διαπαιδαγωγεί τα παιδιά της
- στηρίζει την οικογένεια ως σύζυγος στο πλευρό του άντρα
- αντεπεξέρχεται μ' επιτυχία σε πολλαπλούς ρόλους
- διαπρέπει σ' όλους τους τομείς, επιστήμες, τέχνες, γράμματα, πολιτική, εργασία.
- στη νεότερη ιστορική περίοδο κυρίως, όσες φορές πόλεμοι της στέρησαν τον άντρα, βγήκε από το σπίτι, εργάστηκε και στήριξε την οικογένεια
- δεν υστέρησε στους πολέμους (π. χ. Μανιάτισσες, Σουλιώτισσες κ.τ.λ.)

Απόψεις

«Ο θεός, επειδή δεν μπορούσε να είναι παντού έπλασε τη γυναίκα» (κινέζικη παροιμία)

<Η γυναίκα είναι το ωραιότερο ελάττωμα της φύσης> (Μίλτων)

« Ο εξαντρισμός της γυναίκας, δηλαδή να μιμείται η γυναίκα το φέρσιμο του άντρα, δε είναι ανωτερότητα, ούτε ισότητα, αλλά τραγωδία και κατωτερότητα» (Τιμ. Κιλίφης)

« Ο μισογυνισμός δεν είναι τίποτε άλλο, παρά ένας ρατσισμός ο πιο καθολικός, ο πιο βαθύς και ο πιο ύπουλος των ρατσισμών, ο πιο αξιοπρεπής και ο πιο εύκολος να εφαρμόσει κανείς»(Μ. Γκρουτ)

«Ο άντρας αντλεί την αξιοπρέπεια και την ασφάλειά του από την εργασία του ,η γυναίκα οφείλει και τη μια και την άλλη στο γάμο»(Ζαν. Φουαγιέ, υπουργός Δικαιοσύνης ,Φεβρ. 1973)

ΠΡΟΟΔΟΣ – ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Πρόοδος (προ+οδός)=> εξέλιξη προς το καλύτερο, βελτίωση

Ακραία μορφή : προοδευτισμός

προοδοπληξία} άκριτη απόρριψη κάθε παραδοσιακού στοιχείου

προοδολαγνία ,προοδομανία

Συντήρηση (συν+τηρώ<τηρός -φρουρός) > εξασφάλιση και διατήρηση των παραδοσιακά δοκιμασμένων αρχών, των γόνιμων και υγιών κατακτήσεων σ 'όλους τους τομείς (επιστήμες, τέχνες, γράμματα κτλ.)

Ακραία μορφή : συντηρητισμός, οπισθοδρόμηση } άρνηση κάθε νεωτεριστικού στοιχείου κ' καινοτομίας

στασιμότητα, προγονοπληξία ,αντιδραστικότητα

ΠΡΟΟΔΟΣ

Θετικά

-οικονομική

ανάπτυξη

-πνευματική

-κοινωνική

-πολιτιστική

-ηθική

-πολιτική

-εθνική

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Θετικά

-αίσθημα ασφάλειας

-διατήρηση εθνικής κληρονομιάς

-διατήρηση ηθικών αξιών κ' στοιχείων

Άρνητικά

-κρίση αξιών

-σύγχυση ,μηδενισμός

-απομάκρυνση από παράδοση=>κρίση

εθνικής ταυτότητας

Άρνητικά

-πνευματική στασιμότητα/οικονομική/κοινωνική

-ανάπτυξη ρατσιστικών αντιλήψεων

Ορθή στάση -συγκερασμός τάσεων

Τρόποι

-σεβασμός στην παράδοση

-ανθρωπιστική παιδεία

-εθνική συνείδηση

-συμβολή πνευματικής ηγεσίας -κριτικό πνεύμα στις αλλαγές

-διαφώτιση νέων

ΤΕΧΝΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ:

Η λέξη τέχνη παράγεται από το ρήμα τίκτω (αόριστος .έτεκον) =γεννώ, δημιουργώ.

Τέχνη = η συνειδητή ενέργεια, αλλά και η ικανότητα του ανθρώπου να δημιουργεί έργα που προκαλούν α.) αισθητική συγκίνηση και β.) προβληματισμό. Εκφράζεται, δηλαδή, μέσω της Τέχνης το ιδεώδες της ομορφιάς, αφού αυτή είναι η συστηματική μέθοδος κατασκευής ή αναζήτησεως του ωραίου ,αλλά και οι κοινωνικές ανησυχίες.

Επίσης, με τον όρο «Τέχνη» εκφράζεται η ικανότητα, η επιδεξιότητα του ανθρώπου στην εκτέλεση ενός έργου που έχει αποκτηθεί με την άσκηση και την εμπειρία.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ

1.ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Α.)Εικαστικές

-αρχιτεκτονική

-ζωγραφική

-γλυπτική

β.) Κινητικές (τέχνες του χρόνου και της κίνησης)

-μουσική

- χορός

-θέατρο

-κινηματογράφος (χαρακτηρίζεται ως «έβδομη Τέχνη» κύριο στοιχείο που δρα, εδώ και στη φωτογραφία, είναι η μηχανή , ο κιν/φος όμως μετέχει και στ 'άλλα είδη τέχνης)

γ.) Τέχνες του λόγου - λογοτεχνία

- ποίηση

-πεζογραφία

2.ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Υπηρετούν ,ως επί το πλείστον, χρηστικούς σκοπούς , προσφέροντας όμως ταυτόχρονα και αισθητική απόλαυση. Τέτοιες είναι η αγγειοπλαστική ,η μεταλλοτεχνία, η χρυσοχοΐα, η τέχνη του επίπλου , η διακόσμηση, η φωτογραφία, η ταπητουργία.

Διάκριση ως προς το υποκείμενο της Τέχνης :

α.) ατομική ή λόγια (από τους πνευματικούς ανθρώπους).

Ρ) συλλογική ή λαϊκή (από το ανώνυμο πλήθος στην καθημερινή του δραστηριότητα)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

Η τέχνη πάντα ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τη ζωή του ανθρώπου.

Ο πρωτόγονος άνθρωπος ζωγράφιζε στα σπήλαια και στους βράχους. Τα θέματά του ήταν παρμένα από το περιβάλλον και απεικόνιζαν τις απασχολήσεις του ή φάνερωναν τις επιθυμίες και τις επιδιώξεις του.

Στην κλασική Ελλάδα η τέχνη δεν είχε ως σκοπό μόνο την έκφραση του ωραίου, αλλά στόχευε και στην ηθικοποίηση του ατόμου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ο Παρθενώνας, αλλά και οι τραγωδίες και οι κωμωδίες.

Στο Μεσαίωνα: η τέχνη έδινε προτεραιότητα στην έκφραση του ωραίου και την αποκαλούσαν μάλιστα « χαρούμενη επιστήμη ».

Στην εποχή μας σήμερα που ο τεχνολογικός πολιτισμός ισοπέδωσε τη ζωή μας, η τέχνη αποτελεί καταφύγιο, μέσο και τρόπο για την απόδραση από την καθημερινή αισθητική ρύπανση και την εξασφάλιση κάποιας ποιότητας για τη ζωή μας.

Γενικά: κάθε πολιτισμός, όπως και κάθε εποχή, έχει τη δική του τέχνη. Η τέχνη με τις μορφές της μας αποκαλύπτει το νόημα των πολιτισμών, μας φανερώνει τις ανησυχίες, τις αγωνίες, τις ιδέες ενός ολοκληρωμένου κόσμου.

ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΑ ΑΙΤΙΑ / Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Η τέχνη γεννήθηκε από την ανάγκη του ανθρώπου :

- α) να μορφοποιήσει το χάος ενός κόσμου που δε δημιούργησε ο ίδιος (θρησκευτικός χαρακτήρας . αντικείμενα λατρείας τοτέμ, ξόανα, τελετές, χοροί, τραγούδι, μίμηση, μεταμφίεση).
- β) να κατακτήσει και να τιθασεύσει την εξωτερική πραγματικότητα (« μαγικός χαρακτήρας » της τέχνης)
- γ) να εξωτερικεύσει και να εκφράσει τον εσωτερικό κόσμο του
- δ.)να επικοινωνήσει με τους άλλους ανθρώπους (μετάδοση των στοιχείων της προσωπικότητας του, των προβλημάτων και των ανησυχιών του που έχουν καθολικό χαρακτήρα)
- ε)να διοχετεύσει δημιουργικά το περίσσειμα της υπαρξιακής του ενέργειας (χαρά δημιουργίας)
- στ)να νικήσει τη φθορά του χρόνου με έργα που θα ξεπερνούν τη δική του προσωρινότητα.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Στον ψυχολογικό τομέα

- λύτρωση από την καθημερινή ρουτίνα : απαλλαγή από άγχος, πλήξη, ανία, κόπωση
- δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου=> εκφόρτιση του ατόμου ,αποφυγή φαινομένων κοινωνικής παθογένειας, βία ,εγκληματικότητα, ναρκωτικά...κι νόθης ψυχαγωγίας
- ομορφιά της ζωής αισιοδοξία, εσωτερική .γαλήνη κι ισορροπία

Στον πνευματικό τομέα

- οδηγεί στο στοχασμό ,οξύνει την κρίση και τον προβληματισμό
- διεύρυνση πνευματικών οριζόντων- απαλλαγή από πάθη φανατισμούς και χειραγώγηση--ελεύθερη βούληση
- καλλιέργεια πολύπλευρων ενδιαφερόντων => αποφυγή πνευματικής μονομέρειας
- περίσκεψη, διεύρυνση φαντασίας, νέες ιδέες, αμφισβήτηση
- αυτογνωσία : συνειδητοποίηση της ύπαρξης του ατόμου, των επιθυμιών και των πραγματικών του αναγκών- ετερογνωσία, ανθρωπογνωσία

Στον ηθικό τομέα => ηθικοποίηση του ατόμου

- ευαισθητοποίηση, εξευγενισμός του ανθρώπου => αισθητική καλλιέργεια, απόκτηση ανώτερης αισθητικής ποιότητας (εθισμός στην αρμονία των ήχων, ρυθμών, σχημάτων, χρωμάτων)
- απαλλαγή από πάθη, προκαταλήψεις, ένστικτα, εγωισμό
- πρότυπα, αρετές, αξίες, ιδανικά
- αποφυγή υπερβολών εκμετάλλευσης του συνανθρώπου

Στον κοινωνικό τομέα

- συνειδητοποίηση κοινωνικών προβλημάτων
- ευαισθητοποίηση => συμμετοχή στην επίλυση τους
- συνεργασία, άμιλλα, διαλλακτικότητα, κοινωνική αλληλεγγύη => δημιουργία κοινωνικής συνείδησης

Στον πολιτικό τομέα•

- μέσο υποστήριξης των θεσμών και των ατομικών δικαιωμάτων => διαφώτιση για τα πολιτικά δικαιώματα, παρακίνηση για δράση και διεκδίκηση (η τέχνη επαναστατεί)

Στον πολιτιστικό τομέα

- καλλιτεχνική έκφραση μιας εποχής, το κλίμα, ο παλμός της
- γνώση της πολιτισμικής ταυτότητας : γλώσσα, έθιμα, διατήρηση της παράδοσης, αποφυγή ξενομανίας

Στον εθνικό τομέα

- διασφάλιση εθνικής ταυτότητας => τα δημιουργήματα ενός λαού, αποτελούν τον εθνικό του πολιτισμό, δεν εκφράζουν μόνο την ψυχή του λαού, αλλά αποτελούν κι αδιάσειστα στοιχεία, της ιστορικής του συνέχειας

Στις διακρατικές σχέσεις

- η τέχνη συμβάλλει στην επικοινωνία και συναδέλφωση των λαών, γλώσσα της τέχνης είναι πανανθρώπινη, ανεξάρτητα από χρώμα και θρησκεία => σύσφιξη διεθνιστικών σχέσεων, κατάργηση σοβινιστικών και ρατσιστικών αντιλήψεων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-απέχθεια προς κάθε απάνθρωπη ιδεολογία : καταδίκη του πολέμου και της εκμετάλλευσης
-συμπάρασταση και παρακίνηση για λήψη μέτρων σε προβλήματα που αφορούν όλη την ανθρωπότητα : οικολογικά,, πείνα και ασθένειες στον τρίτο κόσμο, ναρκωτικά μέσα από συναυλίες, λογοτεχνικά έργα, πίνακες ζωγραφικής

Γενικά : η τέχνη συμβάλλει

-ολοκλήρωση προσωπικότητας του ατόμου
-καλύτερευση ποιότητας της ζωής
-κοινωνική πρόοδο

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΕΧΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

-Υπαρξη πολιτικής ελευθερίας (Σίλλερ:<< για να αναπτυχθούν οι τέχνες πρέπει να θηλάσουν το γάλα της ελευθερίας >>)

-Απαλλαγή από ιδιοτελείς σκοπούς : οικονομικά συμφέροντα, προπαγάνδα

-Απαλλαγή από φανατισμό, δογματισμό, ρατσισμό, στείρο, κομματισμό, προκαταλήψεις => μονολιθικές και μονομερείς αντιλήψεις.

-Ηθική προσωπικότητα του δημιουργού - στόχος η διαμόρφωση ευαίσθητης και ηθικής συνείδησης

-Ψυχολογική ελευθερία : απαλλαγή από συμπλέγματα και διάφορες εξαρτήσεις (π.χ. ναρκωτικά)

-Κοινωνική συμμετοχή του δημιουργού - παρακολούθηση κι αποκρυπτογράφηση των κοινωνικών μηνυμάτων

ΠΟΤΕ Η ΤΕΧΝΗ ΔΕΝ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ

-Όταν υιοθετεί την αντίληψη « η τέχνη για την τέχνη » τότε γίνεται αυτοσκοπός και δεν υπηρετεί τον άνθρωπο.

-Όταν ασκεί προπαγάνδα- κατευθύνεται από οργανωμένα συμφέροντα- εξυπηρετεί ιδεολογίες και σκοπιμότητες που αντιστρατεύονται το κοινωνικό συμφέρον

-Όταν απευθύνεται στα σκοτεινά πάθη και τα κατώτερα ένστικτα. Οι « τέχνες » αυτές, όπως η πορνογραφική, εξάπτουν τη φαντασία, διεγείρουν τα ένστικτα και οδηγούν στην ηθική κατάπτωση.

-Όταν δεν έχει πρωτοτυπία, δεν εκφράζει αληθινές ανάγκες και αποτελεί απλή φωτογραφική απομίμηση της πραγματικότητας.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

-Η ζωή του ατόμου γίνεται ανιαρή, ισόπεδη, μονότονη.

-Δεν καλλιεργείται η αισθητική του ατόμου.

-Δεν αναπτύσσεται η φαντασία, αποκοιμίζεται το πνεύμα

-Επέρχεται πολιτιστική καθυστέρηση.

- Δεν υπάρχει κοινωνική ευαισθητοποίηση => παθητικοποίηση ατόμου (βλ .και σημασία Τέχνης)

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

A)Ελεύθερη τέχνη:

η τέχνη που υπηρετεί μόνο το κάλλος, την ιδέα της αισθητικής μορφής, την αίσθηση του ωραίου (« η τέχνη για την τέχνη»)

B)Στρατευμένη τέχνη : η τέχνη που αναφέρεται γενικότερα στα κοινωνικά (όχι μόνο στα πολιτικά)φαινόμενα και παίρνει θέση απέναντί τους.

Είναι η τέχνη που εκφράζει μία πολιτική, φιλοσοφική, θρησκευτική ιδεολογία.

Μεγάλη διαμάχη υπήρξε για το ποια τέχνη, η στρατευμένη ή η ελεύθερη έχει τη μεγαλύτερη αξία

Η τέχνη ήταν πάντα στρατευμένη στην εξυπηρέτηση της κοινωνικής πραγματικότητας και αναγκαιότητας. Γιατί ο καλλιτέχνης συνδέεται με την κοινωνία, με έναν <ομφάλιο λώρο>, εφόσον ζει μέσα σ' αυτήν, αποτείνεται σ' αυτήν κι αυτή διαθέτει για το έργο του, τα τεχνικά μέσα και τις ανάγκες της. Όλοι οι διανοούμενοι, οι καλλιτέχνες και οι άλλοι δημιουργοί είναι στρατευμένοι σε ιδέες και σκοπούς.

Το δίλημμα επομένως ,στρατευμένη ή ελεύθερη τέχνη, ουσιαστικά δεν υφίσταται αλλά τίθεται θέμα αξίας ή ανάξιας τέχνης. Ο προβληματισμός πρέπει να επικεντρώνεται στο σε ποια ιδεατή σε ποιο σκοπό είναι στρατευμένη η τέχνη. Αν η στράτευση αποσκοπεί στην αναβάθμιση του ατόμου και στο καλό του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, αποτελεί χρέος του πνευματικού ανθρώπου και είναι έμπρακτη , απόδειξη της υπευθυνότητάς του π.χ. Κάλβος, Σολωμός, Φεραίος). Η στράτευση αρχίζει να λειτουργεί αρνητικά, όταν γίνεται «καθ' υποταγή» στράτευση σε συμφέροντα, ιδιοτελείς σκοπιμότητες, κομματικές οργανώσεις, παρατάξεις και σ' άλλες μορφές εξουσίας.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

-Γίνεται πομπός-δέκτης των μηνυμάτων της ζωής, είναι ο « σειсмоγράφος» κάθε κοινωνικής μεταβολής.

-Φορτίζεται, εμπνέεται, συγκινείται από το περιβάλλον μέσα στο οποίο, ζει και δημιουργεί.

-Μετουσιώνει την προσωπική και κοινωνική του ευαισθησία σε έργα με αισθητικό αποτέλεσμα.

-Εκφράζει την εποχή του : το άγχος, τους προβληματισμούς, την αγωνία, το κλίμα της εποχής.

-Εμβαθύνει στον τρόπο ζωής της εποχής του επηρεάζει την κοινωνική ζωή, προβληματίζει, ενεργοποιεί κάνει ρεαλιστή με ιδεολογικούς στόχους το σύγχρονο άνθρωπο.

-Εκφράζει την επιθυμία του ανθρώπου για ελεύθερη δημιουργία, περιφρονεί το καθιερωμένο, αρνείται το συμβιβασμό, είναι δημοκρατικός και υπεύθυνος πολίτης.

ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

-Να αποτελεί ενεργό μέλος της κοινωνίας

-Να συμβάλει στην επίλυση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.

-Να προωθεί τις ηθικές αξίες.

-Να επιδιώκει την πνευματική ανάπτυξη του ατόμου.

-Να αποτελεί πρότυπο συμπεριφοράς.

-Να αγωνίζεται για την ψυχολογική του ελευθερία.

-Να είναι πολιτικοποιημένος.

-Να δείχνει ενδιαφέρον για τα εθνικά θέματα : διασφάλιση εθνικής ακεραιότητας, διαφύλαξη εθνικής ταυτότητας, υπεράσπιση της γλώσσας, καταπολέμηση ξενομανίας, σεβασμός, διατήρηση, προώθηση των υγιών στοιχείων παράδοσης (χωρίς όμως φανατισμό, ρατσισμό, προκατάληψη

-Να αποβλέπει στη συναδέλφωση των λαών και επίλυση των παγκοσμίων προβλημάτων : πόλεμοι, πείνα, οικολογικά προβλήματα.

-Να μην εμπορευματοποιεί την τέχνη του.

-Να μην επιδιώκει το εφήμερο και παροδικό, αλλά το διαχρονικό.

-Να μεταδίδει την τέχνη του, να μπει στον τρόπο δημιουργίας τους νέους ανθρώπους, που θα συνεχίσουν το έργο του.

ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ-ΑΙΤΙΑ

-Υλικός ευδαιμονισμός υποτίμηση πνευματικών αναγκών => κυνήγι υλικών αγαθών.

-Απουσία καλλιτεχνικής παιδείας και αγωγής (από οικογένεια ,σχολείο, Μ.Μ.Ε.)

-Σύγχρονος τρόπος ζωής : άγχος, υπερένταση => εκτόνωση μ' ανούσιες διασκεδάσεις.

-Το ακατανόητο της τέχνης - χρήση αισθητικών και επιστημονικών μεθόδων και θεωριών, που ο μέσος άνθρωπος αγνοεί, εξειδικευμένοι κώδικες => απογοήτευση , αδιαφορία.

-Ελιτισμός και πνευματικός ρατσισμός της τέχνης.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-Εμπορευματοποίηση της τέχνης => αναζήτηση κέρδους χαμηλή ποιότητα ,το έργο τέχνης γίνεται <εμπόρευμα> κάτι που αγοράζεται και πουλιέται => η αξία του καλλιτέχνη καθορίζεται από τους εμπόρους της τέχνης, τις δημόσιες σχέσεις και τη μόδα.

-«Παρακουλτούρα»: προορίζεται για κατώτερα στρώματα =>εμπορικός κιν/φος (βία ανηθικότητα = αμοραλισμός, εκχυδαϊσμός ανθρωπίνων σχέσεων).

-Θέατρο: (ανώδυνες κωμωδίες, παρωχημένα δράματα, μιούζικαλ) -Μουσική: (μέτρια τραγούδια μ' ασήμαντη μουσική και ακόμα πιο ασήμαντο στίχο, που υποβιβάζουν το πνευματικό, επίπεδο του σύγχρονου ανθρώπου).

-Εξυπηρέτηση πολιτικών - κομματικών συμφερόντων.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

-Ο μέσος άνθρωπος μένει ακαλλιέργητος, δεν μπορεί να ξεφύγει από την πεζή πραγματικότητα, ούτε να εξευγενίσει τα συναισθήματα του μέσα από την ομορφιά της τέχνης.

-Οι καλλιτέχνες απογοητεύονται και συχνά εγκαταλείπουν την τέχνη.

-Απειλείται με αφανισμό η πολιτιστική ταυτότητα των λαών και η αφομοίωση τους από τον υπερκαταναλωτικό < πολιτισμό>.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΜΕΤΡΑ

1.ΑΤΟΜΟ

-ατομική ευθύνη για επαφή με την τέχνη

-εξοικείωση με την τέχνη, με τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα με συχνή, μεθοδική και συστηματική επαφή και αυτό για να αποκτήσει καλλιτεχνικό κριτήριο και ευαισθησία. .

2.ΣΧΟΛΕΙΟ

-διδασκαλία Ιστορίας της Τέχνης

-καλλιτεχνικά εργαστήρια, στα σχολεία (ζωγραφικής, γλυπτικής, μουσικής...)

-επισκέψεις, ξεναγήσεις μαθητών σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, θέατρα. κ. α

3.Μ.Μ.Ε

-επιμορφωτικά ντοκυμαντέρ.

-συζητήσεις με καλλιτέχνες

-καλλιτεχνικές εκδηλώσεις

4. ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΕΙΑ

-οικονομική ενίσχυση των σημαντικότερων καλλιτεχνών, ώστε να δημιουργούν απερίσπαστοι.

-επιδόματα ή μισθός γι' αξιόλογους καλλιτέχνες

-διαγωνισμοί - χρηματικά βραβεία

-υποτροφίες για σπουδαστές - παροχή ευκαιριών γι' ανάδειξη νέων ταλέντων

5. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

-κλίση, ευαισθησία, αισθαντικότητα, πνευματική καλλιέργεια.

-παίδευση λογοτεχνική

-ελευθερία από συμφέροντα, προπαγάνδα

-επαφή με το κοινό

-πραγματική γνώση, αλήθεια, επικράτηση ορθολογισμού =>απαλλαγή από δογματισμούς => αποφυγή χειραγώγησης.

-καλλιέργεια κρίσης, σύγκρισης, δυνατότητα επιλογής - απόρριψης.

-Ηθικοποίηση

*απαλλαγή από αρνητικά στοιχεία του εαυτού : εγωισμός - υπεροψία - πάθη => ηθική εξύψωση

*καλλιέργεια αρετών : ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, μετριοφροσύνη, αλήθεια, υπευθυνότητα - επιδίωξη του καλού.

*υπεράσπιση δικαιοσύνης

-Ψυχολογική σημασία

*η κριτική ενθαρρύνει, προτρέπει ή αποτρέπει - ηθική ικανοποίηση, ψυχολογική ηρεμία, αυτοπεποίθηση, αποβολή συμπλεγμάτων, αισιοδοξία.

*ικανοποίηση της έμφυτης τάσης για αναγνώριση και κοινωνική αποδοχή μέσω της επαινετικής κριτικής.

*κίνητρο για πιο αξιόλογα έργα => πρωτοτυπία, ανανέωση.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-Κοινωνικοποίηση

*ομαλή ένταξη στο κοινωνικό σύνολο : εθισμός στο διάλογο, συνεργασία, αναγνώριση της προσφοράς κι.αποδοχή των απόψεων των άλλων.

*κοινωνική ευαισθητοποίηση, αλληλοσεβασμός.

6. ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ευημερία- πρόοδος σ' όλους τους τομείς:

-Οικονομικό: κριτική στις οικονομικές μεθόδους - επιλογή αποτελεσματικότερων

-Κοινωνικό - αφύπνιση συνειδήσεων γύρω από κοινωνικά προβλήματα - αποφυγή μαζοποίησης ατόμου.

Κοινωνικός έλεγχος, καυτηριασμός στα κακώς κείμενα, νέες ιδέες προτάσεις - επίλυση προβλημάτων

-Πολιτικό η .κριτική θεμελιώνει και προάγει τη .δημοκρατία -ελευθερία έκφρασης και σκέψης, έλεγχος στην αυθαιρεσία της εξουσίας, καταγγελία ατασθαλιών, υπεράσπιση δικαιωμάτων, προώθηση δημοκρατικών θεσμών.

-Πολιτιστικό: επιστήμη, τέχνη, παράδοση - διαρκής έρευνα, αποφυγή στασιμότητας, αποτελμάτωσης.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ / ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

Σήμερα, η άσκηση κριτικής δε βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Σπανίζει η εποικοδομητική κριτική και τη θέση της έχει καταλάβει το κουτσομπολιό. Ασκειται πολλές φορές μεροληπτικά, μονόπλευρα, κακοπροαίρετα. Λείπει δηλαδή η σοβαρή σκέψη, η αμεροληψία και γινόμαστε φιλοκατηγοροί, είτε από άγνοια - πλάνη, είτε από λόγους σκοπιμότητας, είτε από τυφλή αντιπαράθεση στο νέο, μένοντας προσκολλημένοι και εφησυχασμένοι (αδράνεια - αδιαφορία) στο παλιό. Η διαβολή, λοιπόν, παίρνει τη θέση της σοβαρής κριτικής, ιδίως στην πολιτική ζωή έχουμε «λασπολογία», αντί κριτικής. Τέλος, οι νέοι ιδιαίτερα, κρίνουν εύκολα και συνήθως καταδικάζουν, επειδή αντιμετωπίζουν τις καταστάσεις επιφανειακά.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Η κριτική έχει αξία, συμβάλλει θετικά σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, όταν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για τη σωστή άσκηση της κι όταν κινείται σε κάποια όρια, όπως

- Ελευθερία έκφρασης, δημοκρατία, πολυφωνία, διατύπωση απόψεων με παρρησία και ελευθεροστομία

- Γνώση αντικειμένου κριτικής

- *η κριτική πρέπει να είναι αποτέλεσμα πολύπλευρης θεώρησης του αντικειμένου της από αυτόν που κρίνει

- *πλήρης γνώση, ολοκληρωμένη διερεύνηση, εξονυχιστικός έλεγχος

- *όχι στην επιφανειακή, προχειρόλογη κι ευκαιριακή κριτική, στην ισοπεδωτική κι απόλυτη

- *αυτοκριτική του κρίνοντα, αλλά και ύπαρξη πνευματικού επιπέδου από τον κρινόμενο για να μπορεί να εκτιμήσει όσα τον αφορούν

- Υπευθυνότητα, τεκμηρίωση

- *αντικειμενικότητα, αμεροληψία στην κριτική για να είναι ακριβοδίκαιη

- *πειστικά, τεκμηριωμένα επιχειρήματα., αδιάσειστα στοιχεία, για να μην επιδέχεται αμφισβήτηση

- *η κριτική να κινείται στα πλαίσια του ορθολογισμού και του εφικτού

- Ανιδιοτέλεια- καλοπροαίρετη διάθεση

- *απαλλαγή από προκαταλήψεις, δογματισμούς, εμπάθειες, αδιαλλαξία, μικρόψυχα πάθη, συναισθηματισμούς, σκοπιμότητες και προσωπικά οφέλη (κολακεία, κατάκριση)

- *άσκηση κριτικής με το συνάνθρωπο : όχι πνεύμα. αντίδρασης και αντιπαλότητας

- *καλόβουλη, ειλικρινής διάθεση

- *η κριτική=> απόρροια ελεύθερης βούλησης

Θετική αντιπροσφορά

- προτάσεις, συμβουλές, λύσεις, όχι κριτική για την κριτική

- στόχος της κριτικής όχι μόνο η επισήμανση των λαθών, αλλά η υπόδειξη τρόπων βελτίωσης

- διορατικότητα, μακροχρόνια ωφέλεια

ΑΙΤΙΑ ΑΡΝΗΤΙΚΗΣ - ΑΓΟΝΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ (αποδοκιμασία, κατάκριση, χλευασμός)

- Συμπλέγματα ανωτερότητας ή κατωτερότητας : Θολώνουν την κρίση και την καθιστούν μεροληπτική απέναντι στο συνάνθρωπο και τις πράξεις του

- Προσωπικά συμφέροντα : υποτίμηση και αποδοκιμασία του άλλου για

- να καρπωθούμε οφέλη προσωπικά, συνήθως όταν υπάρχει έντονος ανταγωνισμός, επαγγελματικός, πολιτικός κ.τ.λ.

- Εγωισμός, φθόνος, ζήλια, μικρόψυχα πάθη : συνήθως οι άνθρωποι βλέπουν μόνο τα ελαττώματα των άλλων και προσπαθούν μέσω της υποτίμησης και του υποβιβασμού τους, ν' ανέβουν και να τονωθούν οι ίδιοι

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

-Συνέπεια του προηγούμενου : η αντικειμενική αξία του κρινόμενου επισύρει το φθόνο και τη ζήλεια των άλλων. Πίσω από το χλευασμό, συνήθως, υπάρχει άτομο με αξία και ικανότητες, που κεντρίζει κι ενοχλεί τον χλευάζοντα

-Έλλειψη αγωγής, πνευματικού επιπέδου- αυτός που χλευάζει είναι ανάγωγος. Επιδίδεται σε ανεύθνη κριτική, συχνά χωρίς να έχει πλήρη γνώση του κρινόμενου. Παρασύρεται από προλήψεις, ρατσιστικές αντιλήψεις, γιατί είναι κοντόφθαλμος, άτομο χωρίς παιδεία και καλλιέργεια.

-Έλλειψη αυτοσεβασμού αυτοκριτικής : το άτομο δε σέβεται τους άλλους, επειδή δε σέβεται τον εαυτό του. Κρίνει απερίσκεπτα κι αρνητικά τους άλλους, γιατί δεν έχει αυτογνωσία, δεν έχει εντοπίσει πρώτα τα δικά του μειονεκτήματα

ΑΡΝΗΤΙΚΑ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

α.) από ευμενή κριτική (επιδοκιμασία- έπαινος)

*καλλιέργεια αυταρέσκειας - αλαζονία.

*εφησυχασμός -αδράνεια, στασιμότητα

*όταν η κριτική μετατρέπεται σε κολακεία => έλλειψη αυτογνωσίας, αντικειμενικότητας (ο κρινόμενος σχηματίζει ψευδή εικόνα για τον εαυτό του).

β.)Από δυσμενή κριτική(αποδοκιμασία, χλευασμός)

*ψυχολογικά προβλήματα, απογοήτευση, αποθάρρυνση, απαισιοδοξία, ειδικά όταν η κριτική είναι άδικη.

*αισθήματα μειονεξίας -έλλειψη αυτοπεποίθησης , έλλειψη ενδιαφέροντος και διάθεσης για δημιουργία

*κοινωνικά προβλήματα –διάλυση σχέσεων , επιθετικότητα, ειδικά όταν ο κρινόμενος δεν έχει την ωριμότητα να δεχτεί την κριτική

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

*ατομική και κοινωνική στασιμότητα, έλλειψη δημιουργικότητας, οπισθοδρόμηση

*ηθική χρεοκοπία, ανειλικρίνεια

*κοινωνική αποδιοργάνωση , δογματισμός, ακρότητες

*πνευματικός μαρασμός - διαιώνιση αναχρονιστικών αντιλήψεων

*κλωνισμός δημοκρατίας => φήμωση ελεύθερης έκφρασης

*πολιτιστική υποβάθμιση από την απουσία κριτικού λόγου

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

*Σωστή αγωγή και παιδεία => για να μάθει το άτομο να κρίνει ορθά.

*Δημοκρατικό πολίτευμα => για να μπορεί να εκφράζει ελεύθερα την κρίση του.

*Υπευθυνότητα ατόμου, αυτοκριτική (βλ. προϋποθέσεις)

ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Αυτοκριτική : ο συνειδητός έλεγχος που ασκεί το άτομο στον εαυτό του (αυτοέλεγχος) για τις πράξεις ή τις παραλείψεις του με σκοπό τον εντοπισμό των αδυναμιών και την επανόρθωση των σφαλμάτων του.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Σε όλες τις περιόδους του κοινωνικού βίου η αυτοκριτική ήταν αρετή, που οδηγούσε στην ατομική και κοινωνική, ευδαιμονία. Ο Σωκράτης ασκούσε συνεχώς αυτοκριτική. Οι Πυθαγόρειοι, επίσης, υπέβαλαν κάθε βράδυ τον εαυτό τους σε αυτοκριτική με ερωτήματα όπως «σε ποιο, σημείο έκανα παράβαση; Τι έπραξα; Τι απ' όσα έπρεπε να πράξω, δεν έπραξα »

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- ειλικρινής διάλογος με τον εαυτό μας
- αυτογνωσία
- κριτική ικανότητα, αντικειμενικότητα
- ισχυρή θέληση, θάρρος
- αυτοκυριαρχία -κυριαρχία επί των παθών και των ταπεινών ενστίκτων, κυρίως του εγωισμού
- ψυχοπνευματική ωριμότητα

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗΣ

Η αυτοκριτική με την πολύπλευρη και πολυποίκιλη, προσφορά της σ' όλα τα πεδία της ανθρώπινης δραστηριότητας του ατόμου είναι σημαντική για την ατομική αλλά και για την κοινωνική ευημερία. Έτσι συμβάλλει στην

- Κατάκτηση της εσωτερικής ελευθερίας
- *καθώς το άτομο απελευθερώνεται κι αποβάλλει παράλογες, ορμές, πάθη και ταπεινά ένστικτα, αποφυγή αλλοτρίωσης
- Βελτίωση και εξευγενισμός χαρακτήρα
- *γνώση των αρνητικών πλευρών του εαυτού μας, των ελαττωμάτων μας -προσπάθεια διόρθωσης - επαναπροσδιορισμός απόψεων, ιδεών, στάσης ζωής.
- Ηθικοποίηση
- *συνειδητοποίηση αδυναμιών, αδικιών, παρεκτροπών => έλεγχος της συνείδησης
- *καλλιέργεια αρετών : το άτομο μαθαίνει: στη μετριοφροσύνη, διαλλακτικότητα, ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, υπευθυνότητα, αντικειμενικότητα, αμεροληψία, επιείκεια, ανθρωπιστικά ιδανικά (αγάπη - σεβασμός για το συνάνθρωπο), αίσθηση μέτρου - ορίου.
- Ψυχική ηρεμία
- *επανεξέταση ενεργειών, πράξεων, διόρθωση τυχόν σφαλμάτων => ικανοποίηση, αυτοπεποίθηση, αποβολή συμπλεγμάτων, ψυχραιμία στην αντιμετώπιση προβλημάτων
- Πνευματική καλλιέργεια
- *ετοιμότητα και εγρήγορση για την αποφυγή σφαλμάτων -μετά τον εντοπισμό τους
- *αυτογνωσία : γνώση των πνευματικών δυνατοτήτων (αναφορά στο σχολείο, στους μαθητές)
- *προγραμματισμός => επίτευξη πνευματικών επιδιώξεων
- Κοινωνικοποίηση
- *καθορισμός του τρόπου συμπεριφοράς και αντιμετώπισης του συνανθρώπου μέσα στην κοινωνία
- *αποβολή αντικοινωνικών αισθημάτων : ζήλια, οργή, εμπάθεια, φθόνος, εγωπάθεια
- *ενίσχυση ανθρώπινων δεσμών : ο συνάνθρωπος αντιμετωπίζεται με πνεύμα κατανόησης, δικαιοσύνης κι αλληλοσεβασμού
- Συνειδητή υπεύθυνη πολιτικοποίηση
- *σεβασμός στους θεσμούς
- *υπεύθυνη άσκηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων -ενεργός συμμετοχή στην πολιτική ζωή
- *αποβολή φανατισμού, δογματισμού, προκαταλήψεων => επικράτηση λογικής στην επίλυση των κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

*αποφυγή εθνικιστικών ακροτητών => με την αυτοκριτική το άτομο συνειδητοποιεί την αξία των άλλων - ξένων πολιτισμών

*αποφυγή πολιτικής χειραγώγησης γιατί το άτομο γνωρίζει καλά τον εαυτό του και δύσκολα ετεροκαθορίζεται.

-Οικονομική - επαγγελματική επιτυχία

*αποτελεσματική αντιμετώπιση των δυσκολιών της ζωής =>το άτομο προσαρμόζει τη στάση του ανάλογα με τις δυνατότητες του, δεν υποτιμά, αλλά ούτε υπερεκτιμά τον εαυτό του, θέτει αντικειμενικούς και εφικτούς στόχους σταθμίζει τα πράγματα με ρεαλισμό - αποφυγή κινδύνου αποτυχίας ή ματαιοπονίας, πρακτική επίλυση προβλημάτων

*ειδικά οι νέοι με τον προσδιορισμό των κλίσεων και δυνατοτήτων τους ,μέσω της αυτοκριτικής > ορθή επιλογή επαγγέλματος

-Κοινωνική πρόοδος

*συνεργασία ατόμων, αρμονικές σχέσεις => αποφυγή ακροτητών: βία, έγκλημα, περιθωριοποίηση, ναρκωτικά κ. ά.

*προώθηση κοινωνικού συμφέροντος έναντι του ατομικού, κοινωνική γαλήνη => πρόοδος σ' όλους τους τομείς της κοινωνίας (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό)

ΕΛΛΕΙΨΗ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗΣ

•ψυχική, ηθική, πνευματική κατάπτωση του ατόμου => ετεροκαθορισμός του

•ασυδοσία, θρίαμβος των παθών, αντικοινωνική συμπεριφορά => κοινωνική αποδιοργάνωση

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗΣ (ΥΠΕΡΒΟΛΗ ΕΝΝΟΙΑΣ)

Το άτομο δεν πρέπει να φτάσει στην υπερβολή της αυτοκριτικής, δηλαδή να ελέγχει σχολαστικά τον εαυτό του ακόμα και στις δευτερεύουσες καθημερινές και στοιχειώδεις ενέργειες του =>

-χάνει τον αυθορμητισμό του, τη χαρά της ζωής, την αυτοπεποίθηση του

-διακατέχεται από ένοχα συναισθήματα για καθετί που δεν επιτελέστηκε με απόλυτη συνέπεια - νιώθει αισθήματα κατωτερότητας

Η ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Σήμερα, που χαρακτηριστικά της εποχής μας είναι σε μεγάλο βαθμό η συναισθηματική απάθεια, ο ηθικός ξεπεσμός, οι αντικοινωνικές εκδηλώσεις, η κοινωνική αποτελμάτωση, περισσότερο από κάθε άλλη φορά ο άνθρωπος έχει ανάγκη από την άσκηση αυτοκριτικής. Επιβάλλεται να ελέγχει τις πράξεις του και να διορθώνει τα σφάλματά του, να αυτοκαθορίζεται και να αυτοελέγχεται, για να αντιστέκεται στις «σειρήνες του καταναλωτισμού ,στην πλύση εγκεφάλου » από τα Μ.Μ.Ε .

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

-Αξιολόγηση > αξιολογώ κάτι, πρόσωπο, ενέργεια, κατάσταση, αντικείμενο, γεγονός, έργο τέχνης σημαίνει ότι του αναγνωρίζω μία αξία.

-Αξιολόγηση, λοιπόν, είναι ο τρόπος αναγνώρισης κάποιας αξίας.. Η αξιολόγηση μπορεί να είναι «θετική»(αναγνώριση αξίας).Μπορεί να είναι «ατομική» (να περιορίζεται σ' ένα άτομο ή «συγκριτική»(σε σύγκριση με τις ικανότητες άλλων π.χ. στο σχολείο)

-Η αξιολόγηση, ως εκπαιδευτική λειτουργία,, αφορά τον καθορισμό της αξίας ενός μαθητή την εκτίμηση των δυνατοτήτων του ,των ικανοτήτων ή των αδυναμιών του. Βασική μέθοδος αξιολόγησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι η βαθμολογία.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

*Εκτίμηση από τον εκπαιδευτικό της απόδοσης του μαθητή

*Επιλογή υποψηφίων σε διάφορες σχολές ανάλογα με τις δυνατότητες τους >στελέχωση κοινωνίας με ικανά μέλη > ανάπτυξη

*Αξιοκρατία >επιβράβευση από τους κακούς >συγκρότηση προσωπικότητας από μαθητή (αυτοεκτίμηση, διαμόρφωση στόχων, απόδοση ευθυνών)

*Προετοιμασία νέου –για την ένταξή του στην κοινωνία(πίστη στην αξιοκρατία, αποδοχή ιεράρχησης κ.τ.λ.)

*Ενημέρωση γονέων για την πορεία- επιδόσεων των μαθητών

*Παρακολούθηση και έλεγχος των διδακτικών μεθόδων> τροποποίηση εκπαιδευτικής πολιτικής όταν κρίνεται αναγκαίο

ΑΙΤΙΑ ΑΝΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

-Λάθος μέθοδοι -κριτήρια αξιολόγησης

* καθεστώς του μοναδικού βιβλίου> αξιολόγηση με βάση τη μηχανική στείρα αποστήθιση γνώσεων ,τη δυνατότητα απομνημόνευσης και όχι την κριτική ικανότητα

*μαθητές με κρίση και πολύπλευρη ενημέρωση - ενδιαφέροντα δεν αξιολογούνται πολλές φορές με βάση τα χαρίσματα που διαθέτουν.

*ύπαρξη πολλών μαθητών (μεγάλα σχολικά τμήματα)>αδυναμία ενασχόλησης και εκτίμησης των ιδιαίτερων προσόντων, ικανοτήτων, δυσκολιών του κάθε μαθητή με βάση το χαρακτήρα και την ψυχολογία του

*βαθμολόγηση με βάση κυρίως τις γραπτές εξετάσεις και όχι τόσο τη δημιουργική συμμετοχή κατά τη διεξαγωγή του μαθήματος > σημαντικός ο ρόλος του παράγοντα «τύχη», κίνδυνος αντιγραφής.

-Έλλειψη αντικειμενικότητας

*επηρεασμός εκπαιδευτικού από προσωπικές συμπάθειες ή αντιπάθειες -υποκειμενισμός

*επηρεασμός από εξωτερική εμφάνιση μαθητών ή από την κοινωνική και οικονομική τους κατάσταση > μεροληπτική αντιμετώπιση

*συχνά δεν αξιολογούνται σωστά οι μαθητές που αμφισβητούν την αυθεντία του εκπαιδευτικού και τον φέρνουν σε δύσκολη θέση, κρίνοντας το έργο του

*αυταρχική συμπεριφορά διδασκόντων > αποθάρρυνση διαλόγου έρευνας > αδυναμία εντοπισμού και εκτίμησης των ικανοτήτων των μαθητών

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

-Βαθμοθηρία

*Ο βαθμός γίνεται πρωταρχικός στόχος του μαθητή, αυτοσκοπός κι όχι η επιδίωξη της πραγματικής γνώσης

*η άκρα επιδίωξη βαθμού ενθαρρύνει τις μεθόδους παραπλάνησης του καθηγητή, αντιγραφές

-Μηχανική αποστήθιση («παπαγαλία»)

* όχι κριτική ανάλυση και βαθύτερη κατανόηση του μαθήματος- ευνοείται η επιφανειακή γνώση

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ 2001 – ΟΡΟΣΗΜΟ

*αποθάρρυνση διαλόγου και έρευνας μέσα στην τάξη, παραγκωνισμός μαθητών με κριτική σκέψη, πολύπλευρα ενδιαφέροντα, απορίες και ανησυχίες > όχι προώθηση των καλύτερων ή σκεπτόμενων μαθητών

-Αναξιοκρατία, ανταγωνισμός

*κατηγοροποίηση, διακρίσεις σε «καλούς» και «κακούς» μαθητές, όχι όμως με βάση τις αντικειμενικές τους ικανότητες> αναξιοκρατία

*λειτουργεί ως μέσο (η αξιολόγηση) κοινωνικής επιλογής και ευνοεί την εκπαιδευτική διαδικασία και υποβαθμίζει τους σκοπούς της (π.χ. το Λύκειο λειτουργεί ως «σκαλοπάτι» μόνο για την επιλογή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση)

*απώλεια σημασίας επαίνου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΑΚΩΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΕΛ.3
ΓΛΩΣΣΑ	ΣΕΛ.4
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	ΣΕΛ.9
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ-ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	ΣΕΛ.10
Μ.Μ.Ε.	ΣΕΛ.12
ΤΥΠΟΣ-ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΣΕΛ.15
ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ	ΣΕΛ.17
ΡΙΑΔΙΤΙ	ΣΕΛ.19
ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΣΕΛ.20
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟ	ΣΕΛ.21.
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	ΣΕΛ.23
ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΣ ΡΟΛΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ	ΣΕΛ.24
INTERNET Η/Υ	ΣΕΛ.25
ΒΙΒΛΙΟ	ΣΕΛ.26
ΕΡΓΑΣΙΑ	ΣΕΛ.29
ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ	ΣΕΛ.31
ΕΚΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	ΣΕΛ.32
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	ΣΕΛ.34
ΑΝΕΡΓΙΑ	ΣΕΛ.37
ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ	ΣΕΛ.39
ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ	ΣΕΛ.42
ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ	ΣΕΛ.43
ΠΡΟΟΔΟΣ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ	ΣΕΛ.46
ΤΕΧΝΗ	ΣΕΛ.47
ΚΡΙΤΙΚΗ	ΣΕΛ.53
ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ	ΣΕΛ.55
ΔΕΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΣΕΛ.57

Το μέλλον μας προορίζεται δωρεάν, αλλά τι να κάνεις το παρόν σου.

ΕΜΕΙΣ

ΜΕΛΛΟΝ

Γιατί στη ζωή...
Δες ένα σημάδι πως αυτές τις μέρες
αλλά αυτές ήταν οι ερωτήσεις που
σου κοίταξε η ανάσα!

Η ζωή είναι υπαινιγμός
που με θέλει να πάρει
από εμένα

Ανώνυμα παιδιά, από τις
ερωτήσεις του καθενός θέλω
να μεταλλάξω τις σκέψεις σου
αλλά τις ιδέες σου θα
δίνει το καλύτερο κομμάτι

Χάρης Μέλτων:

Think positive!!!
Παράδειγμα

Καθημέρι "του μελλοντικού"

Μην σκέφτεσαι το μέλλον
σκέψου το τώρα
βίβρα το σχολείο

Νίκος

Γιατί τα αγαθά
κόποις κτώνται

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Κορίνα

Το σχολείο θέλει πρέζα
ζήσε, παίξε, χαμοσέλα
και ανδρώσου
Το μέλλον σου παίζει στην ζωή
Ναμπρίνη

Ξέρεις έκθεση ολοι είναι στα πόδια σου. Βάσω

Το σχολείο είναι τυλακή?

Η ζωή δεν είναι που
είναι ναμπρίνη
το ορίσει και το μέλλον
εξαρτάται

Δαίνορα

Μαρία